

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



Status

REKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

N:r 7

Juli.

1943.

Pris 50 öre

STOCKHOLM**Medlemskap i statsunderstödd
S J U K K A S S A**

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan undvara. Skydda Eder själv och Edra barn genom inträde i ortens erkända sjukkassa.

Sedan Ni fyllt 40 år är det för sent!

**ÖSTRA SVERIGES
ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA**
Drottninggatan 17 — STOCKHOLM
Tel. 11 87 54

A.-B. Stockholms Patentbyrå

K. Y. Zacco & E. H. Bruhn, Verkst. dir., bergsing., jur. kand. **Axel Hasselrot**, f. d. byrådir. i Kungl. Patent- o. Regist.-verket, docent vid Kungl. Tekn. Högskolan. Tel. växel 23 09 70. Centrum, Kungsgat. 36, Stockholm. Grundad 1878. Vår handbok med råd och upplysningar rörande patent sändes på begäran.

Patent varumärken.

IFA ETT NAMN ATT MINNAS

då det gäller porträtt- och interiörfotografering, förstoringar m. m.

Drottninggatan 114 — STOCKHOLM

Telefon 30 19 82

Vardagar 9—6, söndagar efter överensk.

A.-B. S. MOSER SKROTLAGER

Köper och säljer

Järn- & Metallskrot

LAGER: Pipersgatan 34 - Tel.: 50 26 13

FJÄDERFABRIKEN**SPIROS A.-B.**

Ranhammarsv. 11 STOCKHOLM

Telefoner 25 48 08 - 25 48 09 - 25 48 10

Inga spruckna putsytter mer om vid reivering användes **ARMERINGSMAT-TAN IDEAL**. Armeringsmattan Ideal är tillverkad av prima vassrör och galv. trådduk och nedbringar reparationskostnaderna i avsevärd grad. **Stockholms Reveteringsfabrik, K. M. Johansson**, Norrtullsgatan 34, Stockholm. Tel. 33 27 05. Tillverka vanliga reveteringsmattor av högsta kvalitet. Utför gipsrönningsarbeten på entreprenad. **Begär offert!**

A.-B. ARBETARNES TRYCKERI

Barnhusgatan 14 STOCKHOLM
Tel. 10 22 76, 11 11 92, Postgiro 4739

Rekommenderar sig för utförande av böcker, tidskrifter, blanketter. Moderna stilar. Snabbt utförande. Moderata priser.

BETALD ANNONSPLATS

BODEN**JEAN FORSBERGS
FRISÉRSALONG**

Bankhuset BODEN Tel. 21 41
Herr-, Dam- & Barnklippning

Hedenbrons Kafé

rekommenderas vid utflykter och promenader

Gott kaffe. — Hembakat bröd.

Telefon 23 57 — BODEN

ALLTFOTOGRAFISKT

i bästa utförande från

HANSSONS EFTR., Drottninggatan 27,
B O D E N Telefon 27 78
Zeiss-Ikon-Kameror och Film.

BORENSBERG**NYA MODEAFFÄREN**

(SIGNE JANSSON)

REKOMMENDERAS

Tel. Borensberg 38.

KARL JOHANSSON

Borensberg Tel. 51

Välsorterad i Specerier & Konserver.
Bosättnings- & Presentartiklar.
Stor sortering i VAXDUK & LINO-
LEUMMATTOR, STRAGULAMATTOR

BYGGMÄSTARE**Oscar Wallqvist**

Borensberg 124.

INFORDRA OFFERT!

**BORÄS OCH SÖDRA
ÄLVSBERGS LÄN****E. W. JUST**

FÄRGERI — BLEKERI

MERCERISATION

Handtryckning
av charmeuse

BORÄS

Tel. växel 174 65.

AHNVIKS PAPPERSHANDEL

Påsfabrik — Pappersvaror i parti
Telefoner: Kontoret Linjeväljare 122 39
Lager och exp. 135 44, 164 10. Lager av
Omslagspapper - Papperspåsar - Skriv-
papper - Papeterier - Bindgarn m. m.
Trycksaker för handel och industri.

BEGÄR OFFERT.

**BORÄS OCH SÖDRA
ÄLVSBERGS LÄN****BORÄS EXPORTAFFÄR**

Köpare till

Järn- o. Metallskrot samt Textilavfall
Kråkeredsvägen 6 — Telefon 156 20

— B O R Ä S —

Borås**Fabriksnederlag**

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS
FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

RYDAHLS MANUFAKTUR A.-B.

R y d a l

Bomullsspinneri

SPEC.: EFFEKTGARNER

Tel.: Kinna 4311

Kolsyrat vatten liksom Söta Läskedrycker

ha vi namn om oss att tillverka bäst!

JOHANSSONS VATTENFABRIK

Cedern 6

RING 10192 och varorna hemsändas
omgående

Carlströms Handelsträdgård

C. B. LARSSON

Dagligen friska blommor från egna odlingar. Kransar och Buketter i alla prislägen. Billiga priser.

Tel. 116 30 Norrby Tvärgata 9 Bost. ankn.

A.-B. Borås Bilreparationer

Vid Byttorps Vägport.

Modern Bilverkstad. Dodge, Chrysler & DKW service. Fullständig gengasservice. Tel. 121 10 Verkstaden, 132 75. Kontoret. Bärningsbil. Särskilt kraftig. Hela dygnet. Telefoner: 132 76, 132 77.

Resande till BORÄS besök

LILLA HOTELET

Tel. 120 89. Lilla Brogatan 3. Tel. 120 89

Snygga rum. — Billiga priser.

B e s ö k

SÖDERLUNDS KONDITORI

Västgötagatan 25. Tel. 110 49

Gott kaffe ~ Gott bakverk.

NILSSONS

Mek. Verkstads Eftr. A.-B.

Bryggaregatan 16. Tel. 103 79

Utför allt inom branschen
till lägsta möjliga priser.

Begär offert!

Reel behandling.

**HULDA OLSSONS
BEKLÄDNADSAFFÄR**

Allégatan 13

Tel. 122 62

REKOMMENDERAS!

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

JULI 1943

Utkommer en
gång i månaden
6:te årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Kocksgatan 15, Stockholm
Telefon 41 39 99 Postgiro 15 44 20

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Ett fackligt problem

Vem som först präglade ordet "partiell arbetskraft" i dess nu gällande betydelse som social och ekonomisk faktor kan för ögonblicket icke fastställas. Frågan har gång efter annan förts fram i debatten för att sedan sjunka i glömska igen. Vid 1923 års riksdag framlade herr Wahl i första kammaren och fru Östlund i andra, en motion med begäran om utredning angående åtgärder för beredande av lämpligt arbete åt tuberkulossjuka konvalescenter. Motionen föranledde ingen åtgärd. Året efter upprepades samma motion och resultatet blev detsamma. Frågan återkom år 1937 genom en motion av herr Lindberg i Umeå, vilken föranledde riksdagen att begära utredning i ärendet. Samma år framlade "De lungsjukas eftervårdskommitté — d. v. s. vårt nuvarande Riksförbund i dess första skede — en framställning hos socialministern med begäran om en allsidig utredning av hela eftervårdsproblemet.

Nationalföreningen mot tuberkulos framlade år 1939 "Utredning angående förbättrad tuberkuloseftervård". Genom detta betänkande fördes frågan upp på det officiella planet, och yttranden infordrades från olika myndigheter och korporationer, däribland även vårt Riksförbund.

Men ännu har inga åtgärder vidtagits för frågans lösning. Man kan ej förvåna sig över att besvikelsen är stor hos alla de mindre lyckligt lottade människor som beröras av frågan. För att om möjligt finna nya vägar och därjämte skapa ett starkt instrument för det fortsatta arbetet bildades "Samarbetskommittén för de partiellt arbetsföra", som omfattar riksorganisationerna för blinda, döva, lungsjuka och vanföra.

Den nyligen hållna konferensen i Byggnadsföreningens lokal i Stockholm var ett led i denna kommittés arbete. Konferensens ordförande var landshövding Bernhard Eriksson som även är ordförande i den stora

socialvårdskommittén. Uppmärksammade inlägg i debatten gjordes av representanter för såväl LO som arbetsgivaresidan samt från ledande socialvårdsmän. Debatten utmynnade givetvis icke i några positiva förslag, då meningen endast var att få frågan så allsidigt belyst som möjligt.

Det allra sista inlägget i debatten har lämnats av blindkonsulenten Karl Montan, som i en Verdandskrift "De partiellt arbetsföra och produktionen" tagit upp hela problemet till en kritisk analys och ger därjämte en del värdefulla förslag.

Men ännu saknas, så vitt vi kan finna, ett samlande förslag till frågans lösning. Som en första åtgärd synes man vara enig om att yrkesutbildning är ofrånkomlig. Därom råder ingen tvekan. Men när det gäller arbetsberedning går meningarna starkt isär. En del kräver lagstiftning som skulle ålägga arbetsgivare att anställa en viss procent partiellt arbetsföra, som lär förekomma i vissa krigförande länder. Andra däremot rekommenderar den fria överenskommelsens väg.

Ännu en väg återstår som kanske blir den som säkrast leder till målet. Den heter: fackföreningsrörelsen och kollektivavtalet. I det yttrande över Nationalföreningens utredning, som De Lungsjukas Riksförbund blev i tillfälle att avge år 1940, framhölls också den fackliga rörelsens betydelse: "Då eftervårdsfrågan en gång får sin slutgiltiga lösning, kommer förvisso en avsevärd medverkan från stat och landsting att erfordras. Men för att dessa åtgärder från det allmännas sida någorlunda friktionsfritt skall bli till nytta och hjälp för dem det gäller, kommer säkerligen även medverkan från fackföreningshåll att bli nödvändig — om icke ekonomisk så dock moralisk. Det bör vid avtalsuppgörelser anses som en självklar plikt att ge även de medlemmar som drabbats av ohälsa, att efter måttet av sina krafter bidra till sin försörjning".

Hr Montan är i sin skrift inne på samma linje. I samband med en kritisk granskning av kravet på hundraprocentig arbetsprestation även vid omställning till andra arbetsuppgifter, vänder han sig till den fackliga rörelsen och citerar därvid ett avsnitt ur makarna Myrdals bok "Kris i befolkningsfrågan" där det heter: "Men detta problem *måste* på ett eller annat sätt lösas. Vi kunna ej längre uppehålla fiktionen att arbetskraften är hundraprocentig eller ingen alls — alla de mellanliggande graderna måste även få komma till sin rätt". — — "Fackföreningsrörelsen får här icke stå hindrande i vägen. Gör den det, riskerar den sitt djupaste socialpolitiska ideal att värna det arbetande folkets intressen. Ty dit hör, eller åtminstone: dit borde höra även dessa individer av icke toppkvalitet. En fackföreningsrörelse, som i detta och andra hänseenden utvecklade sig i riktning att utstöta de svagare och värna de starkare skulle ha förlorat sin själ — den skulle bära sin egen undergång innesluten just i sin största maktutveckling".

Men även från andra håll har man pekat på fackföreningsrörelsens självklara förpliktelser mot de partiellt arbetsföra. De flesta fackförbund har också inflikat i sina avtal bestämmelser som avse medlemmar med nedsatt arbetsförmåga. Men dessa bestämmelser är i regel mycket vaga och summariska. Man har i regel *medgivit* en sänkning av lönen för dessa. I en del avtal har nedsättningen maximerats till 20 %, i andra däremot har man överlämnat åt parterna att komma överens.

Denna bestämmelse kan visserligen vara värdefull, men den kan också missbrukas. Vi ha oss bekant en del fall där t. ex. en lungsjuk placerats i ett lämpligt arbete och fått vidkännas en reducering med 20 % av timlönen, trots att hans arbetsprestation varit lika god som om en frisk person utfört samma arbete. Från fackföreningshåll bör man kraftigt hävda, att de partiellt arbetsföra placeras i de arbetsuppgifter där deras lyte eller nedsättning i kroppskrafter icke lägger hinder i vägen för en någorlunda fullgod arbetsprestation.

Från arbetsgivarehåll kommer man att peka på tekniska svårigheter. Men vid de industriföretag som man redan provat denna metod ha erfarenheterna endast varit goda. Vid Huskvarna vapenfabrik lär en dylik arbetsberedning tillämpas.

Här gäller det inte bara en liten grupp människor. F. n. uppgår de partiellt arbetsföra till c:a 190,000. Det är alltså ett mycket stort antal medborgare det gäller. Sant är, att inte alla dessa sakna arbete eller överhuvud taget är lämpliga att sättas in i produktionen. LO:s ordförande A. Lindberg anförde vid Stockholmskonferensen, att fackföreningsrörelsen icke fick ställa sig

kall och likgiltig inför detta problem. Han sade sig häpna när han i samband med konferensen fick veta att de partiellt arbetsföra i landet uppgick till nära 200,000. Det saknas faktiska siffror som ange huru många av dessa som sakna arbete. Men med stor sannolikhet torde omkring 100,000 partiellt arbetsföra vänta på omskolning, yrkesutbildning eller arbetsberedning. I förhållande till Landsorganisationens stora medlemsantal utgöra de nära 10 %.

Enligt professor Wahlund är denna fråga minst 100 år gammal. Från början var det endast ekonomiska skäl som låg bakom, men efter hand har sociala och humanitära synpunkter tillförts argumenteringen. För vår del vill vi tillfoga att det även är ett solidaritetskrav, samt dessutom ett fackföreningsfolkets egen beredskapsåtgärd medan man har hälsan i behåll.

M. Norberg.



Nya centralsanatoriet förlägges till Gävle? I frågan rörande förläggningsorten för det planerade nya sanatoriet i Gävleborgs län har medicinalstyrelsen med överlämnande av handlingarna i ärendet till socialministern bringat vissa omständigheter till hans kännedom.

Svenska sanatorieföreningen har för sin del begärt, att styrelsen skall vidta åtgärder för att landstingets planer på uppförande av nybyggnad för sanatoriet i fråga i Bollnäs måtte uppskjutas i avvaktan på en utredning om den från olika synpunkter lämpligaste förläggningsorten av sanatoriet.

Föredraganden i tbc-ärenden hos medicinalstyrelsen, med. dr Lundquist, har under hänvisning till behovet av tillgång till specialkompetens inom bl. a. kirurgi, otologi och pediatrik, uttalat önskvärdheten av att förvaltningsutskottet toge under övervägande, om inte det planerade sanatoriet i stället kunde förläggas i anslutning till centrallasarettet i Gävle. Utskottet har emellertid vidhållit sin tidigare uttalade uppfattning i frågan.

Medicinalstyrelsen förklarar, att det åligger styrelsen att pröva läget för en tuberkulossjukvårdsanstalt. Under hänvisning härtill och då styrelsen finner det tillämpligt läget för ifrågasatt anstalt olämpligt, anser sig styrelsen redan nu böra uttala att, om framställning därom skulle komma att göras, ämbetsverket knappast torde kunna tillstyrka statsbidrag till uppförandet av en till kategori A-anstalter hörande tbc-sjukvårdsanstalt i Bollnäs.

Vad beträffar det ifrågasatta förläggandet av sanatoriet till Gävle säger sig styrelsen ha beaktat, att detta skulle medföra, att sanatoriet inte blev beläget inom Gävleborgs läns landstingsområde, en omständighet, vilken dock ej synes böra tillmätas större betydelse, med hänsyn till att redan nu i Gävle stad finnes ett för staden och landstingsområdet gemensamt lasarett.

Vad har förbundet betytt för Din organisation?

Fyra förbundsmedlemmar uttala sig inför årets förbunds möte

Den 24 och 25 juli samlas De Lungsjukas Riksförbund åter till årsmöte i Stockholm. Tillslutningen lovar att bli livlig; ett stort antal föreningar ha anmält sitt deltagande, och man har all anledning förmoda att detta förbunds möte kommer att bli av stor betydelse för Förbundet och dess framtida arbete.

Vi ha inför årets förbunds möte vänt oss till några av Förbundets mera aktiva medlemmar med en rundfråga, som formulerats sålunda: "Vad har Förbundet betytt för Din organisation?"

Svaren följa här nedan:

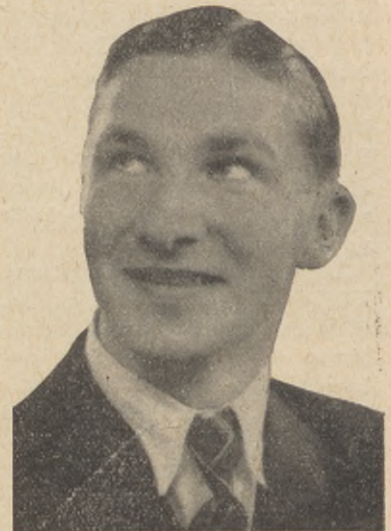
OLLE BERGSTRÖM,
KALIX:

"Vi ha inte tid att försjunka i självbeundran. Vi måste vidare framåt".



SIXTEN HAMMARBERG,
LJUSTORP:

"Ett starkt och respekterat riksförbund ger pondus åt lokalavdelningarnas arbete".



Norrbottnen är den landsända, där sjukligheten och dödligheten i lungtuberkulos är störst. Där finns de hårdast beskattade kommunerna och de största avstånden. De lungsjuka äro spridda över ett område omfattande 1/4 av Sverige. Svårigheterna för föreningsarbete är därför synnerligen stora. Jag skall därför alltid minnas min tvehägsenhet, när Förbundsordf. Frithiof uppe på förbundsexpeditionen satte pekfingeret på ett halvt dussin platser på kartan över Norrbotten och sade: "Här borde det gå att bilda föreningar". Han hade rätt i huvudsak.

Idéerna ha vi fått från Förbundet. Jättearbetet har dock föreningsstyrelserna uträttat. Förbundet är sammanhållande, inspirerande men också fordrande, ett ungt förbund med ett stort arbetsfält framför sig. Därför ställer vi stora förhoppningar på framtiden. Vi kräver nya idéer, friska initiativ. Vi ha inte tid att försjunka i självbeundran. Vi måste vidare framåt!

Till sist ett önskemål till årets förbunds möte: måtte vi som reser ner få samma överväldigande intresse för vår sak, samma känsla av sammanhållning, som den första kongressen 1939 gav. De sista årens stadgeprat och principdebatter ha alltför mycket ställt huvudfrågorna i skuggan.

samhällets livet. Som ett led i denna strävan är förbundets arbeten på det sociala arbetet — inpassande av de lungsjuka i

Vår förening i Sundsvall — Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening — är den äldsta konvalescentföreningen i förbundets medlemsregister norr om Stockholm. Redan vid starten anslöto vi oss till förbundet och samarbetet har hela tiden varit gott. Status har varit och är den förmedlande länken — genom tidningen få vi impulser i arbetet och vidgad blick för det socialt-medicinskt komplicerade samhällsproblem, som de lungsjukas eftervårdsfråga i själva verket är. Ett starkt och respekterat riksförbund ger pondus även åt lokalaföreningarnas arbete — det ha vi erfarit bl. a. vid förhandlingar med myndigheterna.

Man tycker kanske på många håll, att vi lungsjuka äro väl aggressiva, då vi hävda vår rätt till högre understöd med hänsyn till sjukdomens art, våra upprop om insamlingar o. s. v. Bakom vår strävan ligger en ärlig vilja. Vårt mål är att kunna återgå till samhälle och produktion — när hälsan tillåter — som "normala" samhällsmedborgare. Här är förbundet en utjämnande faktor, som klart visar vart vi syfta — tyngdpunk-

ALBERT FREDIN,
STOCKHOLM:

"Vi måste göra stortag
för vår tidning Status".



För oss här i Stockholm har Förbundet haft en oerhört stor betydelse då det kunnat direkt ingripa och hjälpa föreningen i många viktiga sociala och organisatoriska spörsmål. På de få år som förflutit sedan Förbundet tog initiativ till att bilda en lokalavdelning i Stockholm har medlemsantalet ökat, så att föreningen nu är landets största med 1,000-talet medlemmar. Nya lokalavdelningar bildas ju också över hela landet genom Förbundet för att samla och organisera de lungsjuka och därigenom skapa underlag för framställningar och aktioner i de många sociala och ekonomiska frågor som beröra de lungsjuka.

Årets Förbundsmöte tillmäta vi den allra största betydelse. Därifrån gå vi för att fullgöra de arbetsuppgifter som förelagts för det kommande året. Det gäller därför för landets alla föreningar att arbeta för större enighet och aktivitet bland de lungsjuka för det mål vi ha satt oss före — nämligen att åter inpassas i produktionen och känna oss som nyttiga samhällsmedborgare, och att kontakten mellan Förbundet och föreningsarna blir bättre än hittills, så att även andra genom Förbundet kan bli delaktiga de erfarenheter som vunnits. Till sist måste vi alla göra stortag för vår tidning Status, för den är i alla fall vårt bästa vapen. Den skapar den nödvändiga opinionen och är förutsättningen för Förbundets ekonomi.

att skaffa förmånliga villkor för studiearbete särskilt betydelsefullt. Genom studiearbetet visa de lungsjuka själva vilja till positiv insats för att underlätta övergången till annan, lättare och ur hälsosynpunkt lämpligare sysselsättning.

Till sist vill jag uttrycka en förhoppning om att förbundets ekonomi måtte bli så god, att vi kunde anordna socialvårdskurser med föreläsningar av medicinska- och sociala fackmän. På så sätt kunde vi skapa en stab av goda funktionärer inom våra lokalföreningar. Förutsättningen härför är att vi alla hjälpas åt att sprida vårt eget riksorgan Status, som även är förbundets ekonomiska ryggrad.

Förbundets lokalavdelningar svara för fulltalig representation vid Förbundets årsmöte den 24—25 juli.

CARL HELLSTRÖM,
KALMAR:

"Kom ihåg att frukterna
av Förbundets arbete
kommer alla tbc-sjuka
till del".



Ja man kan väl säga att det är tack vare förbundets initiativ och arbete som de flesta konvalescentföreningar kommit till; och detta betyder ju en hel del.

Kalmar Konvalescentförening är ju inte så gammal medlem i förbundet, men vi kan ändå konstatera att samarbetet har varit mycket bra och i de fall vi vädjat till förbundet om hjälp och stöd, så har vi alltid erhållit detta.

Vad förbundet betytt för de t.b.c.-sjuka i allmänhet kan väl inte exakt uppskattas. Frågor av vital betydelse för de lungsjuka, har av förbundet förts fram och aktualiserats, och jag vill hoppas att en del av dessa frågor snart skall lösas, på ett för de tbc-sjuka tilltalande sätt. Jag är övertygad om att förbundet har en mycket stor uppgift att fylla och just nu tycker jag mig märka att tiden är synnerligen lämplig för en verklig offensiv.

Jag önskar och hoppas att förbundet skall utvecklas ännu mera och att under kommande verksamhetsår många nya avdelningar skola bildas. Och så till sist en maning till alla dem som ännu står passiva. Kom ihåg att frukterna av förbundets arbete i stort sett kommer alla tbc-sjuka till del. Ni bör därför vara med i arbetet. Tag initiativ och bilda en förening på Eder plats, eller om sådan förutsättning ej finnes, anslut Eder till närmaste konvalescentförening.

Kallelse

De Lungsjukas Riksförbunds medlemmar kallas härmed till Förbundsmöte i Stockholm den 24—25 juli 1943. Förbundsmötet tager sin början kl. 11 f. m. lördagen den 24 juli och hålles i Byggnadsföreningens lokal, Norrlandsgatan 11.

Föreningarna uppmanas att — om så icke redan skett — omedelbart utse ombud till Förbundsmötet. Ingenting får hindra ett högprocentigt deltagande. Mindre bemedlade lokalavdelningar kunna erhålla resebidrag från Förbundet.

Fotografisk utbildning av partiellt arbetsföra

Av INGENIÖR ERIK ROTHFJELL

Kan jag bli fotograf? Kan jag bli retuschös? Kan jag bli kopist? Hur lång är utbildningstiden? Vad kostar utbildningen? Är arbetet tungt och finnes möjlighet till halvdagssysselsättning? Vad kan jag tjäna? Se där de frågor, som jag dagligen får besvara och som jag nu skall söka klarlägga för en större krets.

Fotograf kan varje normalt begåvad pojke bli och nå framgång och goda inkomster om han blott är skötsam, har framåtanda och en viss förmåga att "ta folk".

Rollstudiemetoden, som jag utarbetade under en sanatorievistelse i Sandträsk, har förenklat fotografens arbete ända därhän att han själv endast exponerar filmen ("knäpper") och sänder in den till centrallaboratoriet i Stockholm. Där framkallas, kopieras förstoras och arkiveras den. Bilderna retuscheras, ytbehandlas och monteras samt sändes i fullt färdigt skick till fotografen för vidare befordran till kunderna. I och med att fotografen slipper det osunda och tidsödande "mörkrumsarbetet" har yrket blivit synnerligen lämpligt för lungsjuka. Det ger möjlighet till god inkomst och anpassning av arbetsbördan till kroppskrafterna.

Fotografens utrustning, som rymmes i en handväska, består av en småbildskamera 24×36 mm., två fotolampor, med reflektor, kamerastativ med kulled samt trådutlösare. Dylig utrustning finnes i två prislägen 300 kronor och 2,000 kronor. För den som ej önskar köpa utrustning kan sådan hyras på en tid av 5 år för 150 kronor respektive 1,000 kronor.

Då fotografen har 50 % på alla försäljningspriser och dessutom fri film, fri utbildning, fri reklam, fria frakter, fria skyltbilder och fri service kan han ernå god bärgning även på mycket små orter med endast något 100-tal invånare och t. o. m. på rena landsbygden. Priserna på Rollstudie äro desamma som för seriefoto. Fyrtioåtta (48!) bilder 24×36 mm. för 4 kr. På sanatorier 24 bilder för 2:— kr. På grund av den händiga utrustningen är fotografen icke bunden vid en ateljé utan kan ta sina bilder i hemmen eller var som helst där så påfordras — oftast oberoende av dagsljus.

Utbildningen till fotograf är kostnadsfri och sker per korrespondens. Den påbörjas med fördel redan på sanatoriet och lägges så att eleven redan från början kan få inkomster av den fotografering han utför som praktisk tillämpningsövning genom att sälja fotografierna åt dem som sitta modell. Porträtt och gruppafoton äro mest efterfrågade och tonvikten kommer till att börja med läggas på just dyliga. Genom att följa enkla skisser och anvisningar kan goda resultat uppnås mycket snart och jag skall här nedan citera rollstudiebrev nr 1. Jag förutsätter att eleven läst igenom den bruksanvisning som följer med varje kamera så att han förstår vad som menas med bländare, slutare, optik o. s. v.

Uppgift nr 1.

Porträttfotografering med en lampa.

Modellen sättes på en stol (helst karmlös) c:a 40 cm. från bakgrunden, som skall vara så ljus som möjligt (helst vitmålad masonit, spännpapp eller dylikt men ej ett skrynkligt lakan). Mörk bakgrund ernås genom att modellen sitter mot ett mörkbrunt draperi. Skulle ej dessa idealiska bakgrunder finnas så kan fotograferingen ske mot vilken vägg som helst till att börja med.

Kameran ställes på stativ och vrides med hjälp av kulleleden i höjdded. Obs kameran skall stå till vänster om stativet — bakifrån sett! Se skissen!



Avståndet modell till kamera mätes med måttband av trä eller stål och skall vara exakt 100 cm, från nästipp till framlinns.

Avståndet modell till lampa skall vara 1 m.

Avståndsställningen på kameran skall ställas på 1.

Slutaren ställes på 1/10 sek.

Bländaren inställes på 3,5.

Trådutlösaren skruvas i sin fattning.

Genom sökaren ser Ni till att modellen blir placerad något till höger därför att på 1 meters håll överensstämmer icke sökARBILDEN med vad som i verkligheten kommer med på filmen (parallax). Se skissen!

Ni tänder lampan (obs. bränn ej denna i onödan!) och exponerar 12 negativ. Därav sex med olika lampställning mot vit bakgrund och sex mot mörk. Obs! Se till att modellen ändrar minspel för varje tagning. Lampans placering se skissen med nummerade lägen.

Ställ räkneverket på 0 och tag 36 "bilder" — aldrig mer. Den första fotograferingen skall alltså omfatta negativerna 1—12 och den andra negativerna 13—24 och den tredje negativerna 25—36.

När filmen är fullt exponerad tar Ni ut den ur kameran. — Se bruksanvisningen! — och lägger in den i en plåthylsa som

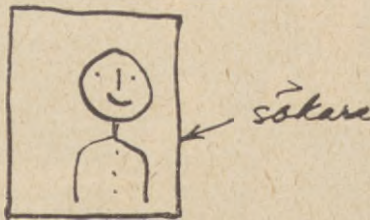
Ni klistrar igen. I provpåse eller pappask sänder Ni in filmen till ROLLFILM, STOCKHOLM 3.

Se skisserna och träna — träna — träna!

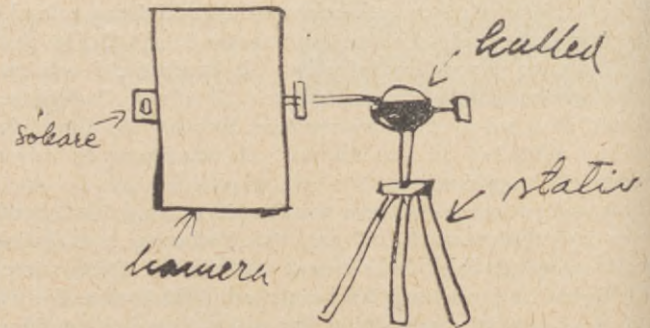
- U = reflektor (lampsärm av plåt eller papp)
- X = glödlampa
- (X) = glödlampa i reflektor
- ⌋ = kamera
- = modell (huvud sett uppifrån)
- ◐ = modell. Den svarta sidan är skugga och den ljusa dagern
- = bakgrund
- ~~~~~ = draperi
- ⋈ = kamerastativ sett från sidan
- Y = kamerastativ sett uppifrån



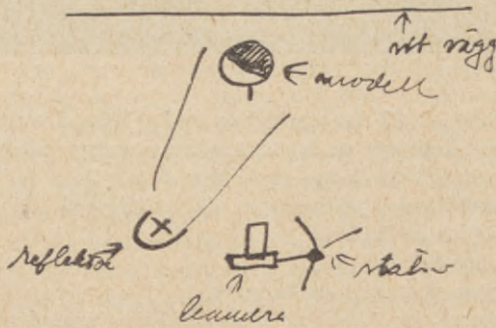
Fotograferingen sedd från sidan.



Sökarbild vid fotografering på 1 meters håll. Modellen placerad till höger i sökaren.



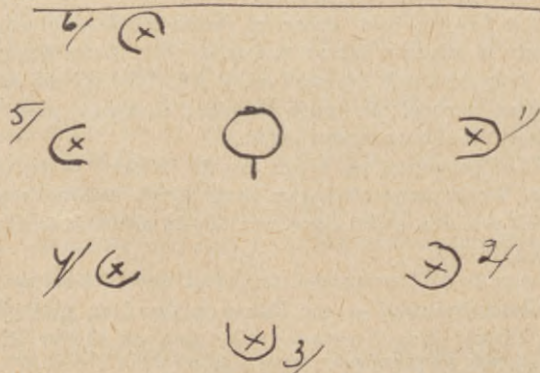
Kamerans placering på stativet. — Till vänster om detta! vid porträttfotografering.



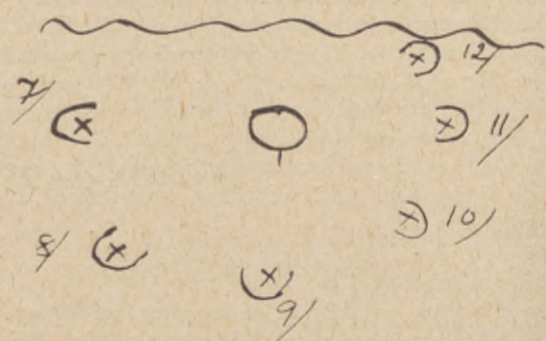
Fotografering mot ljus bakgrund.



Fotografering mot mörk bakgrund.



De sex olika lägena på lampan i förhållande till modellen.



De sex olika lägena (7—12 på lampan vid fotografering mot mörk bakgrund

Kopister och retuschörer utbildas och anställas på centrallaboratoriet i Stockholm. Utbildningen är kostnadsfri och omfattar tolv månader, därav de tre första som provmånader. Löneförmåner för kopister och retuschörer äro: första året — elevåret — flitpengar 30 kr./månad; andra året arbetslön 1:— kr./timme;

(Forts. på sid. 10.)

från FÖRBUNDSARBETET

KONVALESCENTFÖRENING BILDAD I SKARABORGS LÄN

Livlig tillslutning redan vid starten.



Överläkare J. Manfred.

Söndagen den 20 juni voro lungsjuka konvalescenter från hela Skaraborgs län samlade till konferens på St. Ekebergs sanatorium. Det var en talrik och tacksam publik, som sanatoriets överläkare, dr J. Manfred, vände sig till i sitt hälsningsanförande. Dr Manfred gav en utförlig och intressant exposé över de speciella förhållandena inom länets tbc-sjukvård. Genom belysande siffror fick man en föreställning om den enastående utveckling, som ägt rum när det gäller vården av lungsjuka i vårt land. Särskilt intressant var redogörelsen över den nuvarande frekvensen och förhållandena mellan utbredningen av lungtuberkulos och tuberkulos av annan art. Värt att framhålla är det faktum, att Skaraborgs län kan uppvisa de lägsta siffrorna för dödsfall till följd av tbc, och denna gynnade ställning har länet intagit i vårt land sedan långt tillbaka. Men utan tvivel återstår mycket att uträtta även i vårt län. Dr Manfred påtalade också betydelsen av en effektiv eftervård och underströk det värdefulla i att en konvalescentförening kunde komma till stånd, då en mängd uppgifter finnas att ta itu med.

Sedan mötesledningen framfört sitt tack till överläkaren för hans om stor ansvarskänsla vittnande välvillighet att lämna

sitt oförbehållsamma och värdefulla stöd åt konvalescenterna i deras strävanden, talade sekreteraren i De Lungsjukas Riksförbund, redaktör Joh:s Sandrén. Redaktör Sandrén, uppehöll sig vid de lungsjukas problem efter utskrivning från sanatorium och redogjorde för deras egna åtgärder genom sin riksorganisation. I fullt medvetande om betydelsen av de lungsjukas strävan, att genom opinionsbildning söka nå fram till en mera rättvis och människovärdig tillvaro för dem som drabbats av tuberkulosen, en av våra värsta folkfiender, har de lungsjukas riksförbund bildats. Goda resultat ha noterats i förbundets arbete. För tillfället träder frågan om de partiellt arbetsföra i förgrunden. Glädjande nog finnas stora utsikter att nå fram till en tillfredsställande lösning av detta aktuella problem, som inte minst berör de återfrisknade lungsjuka. Tal. refererade till vissa utlåtanden från auktoritativa läkarkretsar i fråga om smittorisk och därmed sammanhängande uppfattning bland allmänheten. Tyvärr är det nog så, sade tal., att smittorisken alltför ofta överdrives och urartar till något, som varje från sanatorium utskriven förr eller senare får göra bekantskap med, nämligen den s. k. bacillskräcken. Utom att denna oresonliga bacillskräck orsakar den lungsjuke svåra psykiska påfrestningar, utgör den ett av de största hindren för hans återinträdande i förvärvslivet. Bacillskräcken är inte bara grym, utan den är en verkligt asocial företeelse, ty den hindrar alltför ofta en arbetsvillig och fullständigt ofarlig f. d. lungsjuk att bli en samhällsduglig medborgare. Våra sanatorieläkare sträva efter att behålla patienterna så länge, att de efter sin sanatorievistelse ej längre äro att anse som smittofarliga. Det är inte rätt att okritiskt sky alla, som haft oturen att en gång sjukna i lungtuberkulos. Deras öde är tungt nog ändå.

Det av god stämning och optimism präglade mötet beslöt att bilda Skaraborgs läns konvalescentförening och dess verkställande utskott kom att bestå av hr Lennart Åberg, Skövde, ordf., fröken Ingrid Holmén, Skara, sekr. och hr Volrat Larsson, Gudhem, kassaförvaltare. En av de närmast föreliggande uppgifterna är att genom omfattande upplysningsverksamhet inom länet skapa förståelse för de lungsjukas sak, att genom samverkan med länsarbetsnämnd och andra organ söka bereda återfrisknade arbetstillfällen av lämpligt slag och att i övrigt på olika sätt bistå medlemmarna. I en sammanslutning av detta slag är solidaritet och sammanhållning av ofantlig betydelse. Alla tecken tyda på att föreningen får många arbetsuppgifter sig förelagda och har ett omfattande arbetsfält att ägna sig åt. Ur alla synpunkter bör det vara glädjande, att en förening av detta slag även kommit till stånd i Skaraborgs län.

—g.

UMEÅ LUNGSJUKAS KONVALESCENTFÖRENING bildades vid möte i Umeå den 21 juni efter föredrag av ledamoten i Förbundsstyrelsen Sixten Hammarberg, Ljustorp. Till ordförande i styrelsen valdes Arvid Lundmark, Bygdeå.

Konvalescentföreningar anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

BLEKINGE LÄN: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. Ragnar Andersson, Strömsberg, Spjutsbygd, kassör Arvid Mattisson, Ekholmsstrand 18, Karlskrona.

BORÅS: SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening Ordf. David Classon, Borås.

ESKILSTUNA: ELKÄ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. Manfred Norberg, Drakenskiöldsg. 7 (Tel. 44 67). Kassör Bertil Anderzon, Rosenfors, Skogstorp.

- GÖTEBORG:** Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (Tel. 11 96 02). Expeditionstid: 10—13 och 15—17 lörd. 10—14.
- HALLANDS LÄN:** Hallands Läns Förening för Lung-Tuberkuloskonvalescenter. Ordf. John Höög, Bäckgatan 29, Varberg, sekr. Ingrid Carlsson, Godhemsgat. 18, Kungsbacka.
- HÄLSINGBORG:** De Lungsjukas Konvalescenförening, Trädgårdsgatan 19, Hälsingborg.
- HÄRNÖSAND:** Angermanlands Lungsjukas Konvalescenförening. Ordf. G. Andersson, Styrmanng. 9, Härnösand, korr. sekr. Folke Åsell, Storg. 31, Härnösand, Tel. 15 42.
- HÖGANÄS:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén, Kullagatan 20. Sekr. Robert Dahlström, Allégatan 20.
- JÖNKÖPING:** Konvalescenföreningen för Jönköping, Huskvarna med omgivning. Ordf. Gustav Larsson, Åsenvägen 66, Jönköping.
- KALMAR:** Kalmar Konvalescentförening. Ordf. Carl Hellström, Ståthållaregatan 13. Sekr. Sigfr. Celander, Box 731, Kalmar (Tel. 26 41). Månadsmöten första tisdagen i varje månad i Folkets hus.
- KRISTIANSTADS LÄN:** De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby. Föreningsmöten hållas i april och aug. månader.
- LANDSKRONA:** Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Expedition Fiskaregränden 31, Postfack 113, expeditionstid månd. och torsd. 19—20.
- LULEÅ:** Luleå Konvalescentförening ("Konscento") Ordf. Bertil Backman, Bergnäset, Luleå. Tel. 35 19 (säkrast mellan 18—19). Sekr. Göte Landström, Södra Strandgatan 27—29, Luleå. Lokal A.B.F. Föreningsmöten hållas 11 jan., därefter varannan söndag.
- LUND:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Folke Thörnberg. Exp. L:a Fiskareg. 4 (Tel. 49 90) Expeditionstid: 12—14. Föreningsmöten hållas första tisdagen i varje månad kl. 6 å Wieselgrens minne.
- MALMBERGET:** Malmbergets Konvalescentförening. Ordf. Harry Jansson, Tingvallsg. 27, Malmberget, sekr. Asta Wäppling, Engelska 45, Malmberget. Möten hållas t. v. andra fredagen i varje månad. Lokal: Folkets hus C-sal.
- MALMÖ:** Understödsföreningen för Lungtbc-sjuka i Malmö stad, Almbacksgatan 2 B, Malmö.
- MEDELPAD:** Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening, Folkets hus, exp. 3, Sundsvall. Ordf. Gottfr. Eriksson, sekr. Arthur Sandström. Exp. i Folkets Hus hålles öppen onsd. och lörd. 12—2. (Tel. 26 88).
- NORRBOTTENS LÄN:** Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Olle Bergström, Box 1, Kalix.
- NORRFJÄRDEN:** Norrfjärdens Lungsjukas Förening. Ordf. Rudolf Persson, Sjulsmark, kassör Gustaf Öhman, Norrfjärden
- PITEÅ.** De Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Gerhard Karlsson, Box 723, Piteå. Ivan Eng, Piteå.
- SANDVIKEN.** Sandvikens Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Karl Andersson, Smedsgatan 4, b. v., Sandviken.
- SIGTUNA:** Sigtunaortens Konvalescentförening. Ordf. Richard Pettersson, Löfstaholm, Knivsta.

SKARABORGS LÄN: Skaraborgs Läns Konvalescentförening. Ordf. Lennart Åberg, Postfack 16, Skövde.

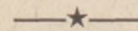
STOCKHOLM: FLIS (Föreningen för lungsjuka i Stockholm), Kocksg. 15, Sthlm. Ordf. A. Fredin (Tel. 42 03 47) Expeditionen Kocksg. 15 hålles öppen torsdagar kl. 19—21, månd. o. onsd. 13—15. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30. Månadsmöten hållas i H.S.B.-salen, Fleminggat. 41, andra fredagen i varje månad kl. 19.30.

STOCKHOLMS NORRA FÖRORTER: "Sako" (Förening för sanatoriekonvalescenter i Sthlms norra förorter). Ordf. Stig Nilsson, Lundag. 7, Huvudsta, sekr. Ingeborg Kähr, Kapellg. 4, Huvudsta. Tel. 27 36 98.

UMEÅ: Umeå Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Arvid Lundmark, Näs, Bygdeå.

UPSALA LÄN: Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Axel Zetterberg, Gammelvägen 11, Upsala. Sekr. Syster Karin Dansson, Ulleråkers sjukhus, Upsala.

ÖREBRO LÄN: Örebro Läns Patientförening. Ordf. Tore Nykvist, Lindrotsgatan 23, Örebro.



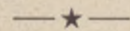
Fotografisk utbildning (Forts. fr. sid. 8.)

tredje året, arbetslön 1:— kr./timme plus ackordsersättning; fjärde året, arbetslön 1:— kr./timme plus ackordsersättning; o. s. v. med möjlighet till halvdagssysselsättning.

Till kopister antagas pojkar i åldern 15—25 år med god förmåga, raskhet och en viss stilkänsla.

Till retuschöser antagas flickor i åldern 15—25 år. De som ha anlag för teckning och intresse för småpetigt broderi bruka trivas med yrket, som är stillasittande och fordrar uppmärksamhet.

Framtidsutsikterna inom fotobranschen äro goda då tillgången på yrkesutbildad arbetskraft icke motsvarar efterfrågan.



Fler lungsjuka män än kvinnor i Stockholm. Vid Stockholms storföretag lida männen av tuberkulos i högre grad än kvinnorna, enligt den undersökning som dr Arne Nelson gjort med den transportabla skärmbildsapparaten. Av hittills undersökta 20,000 föreligger statistik för omkring 15,000 personer, varav ungefär hälften män och hälften kvinnor. Av dessa voro lungorna på 4,5 procent av männen och 3,0 procent av kvinnorna mer eller mindre förändrade.

Exakta antalet undersökta till 1 april var 15,190, omtalar dr Nelson, därav 7,912 män och 7,278 kvinnor. Av dessa ha 577 eller 3,8 procent anmälts till tuberkulosbyrå enligt tuberkuloslagen. Inte mindre än 337 absolut nya fall ha upptäckts, medan 240 personer tidigare känt till att de haft lungförändringar av något slag. Att antalet sjuka män är större än antalet kvinnor är ju ganska överraskande, särskilt som tuberkulosundersökningen i det militära gallrat ut många män.

Dansk ungdom Calmettevaccineras. På grund av stegringen av tuberkulosfallen ämnar man i Köpenhamn låta Calmettevaccinera alla barn och unga personer.

Orsaken till den ökade stegringen i tuberkulosen är de försämrade näringsförhållandena, och stegringen är särskilt stor bland de arbetande, som tar anställning i utlandet. Man överväger därför också att låta vaccinera alla unga arbetare innan avresan.



Litteratur



NYA BÖCKER

WALTER DICKSON: DET GAMLA HUSET. Bonniers förlag. 1943. Pris 5:75. De detta år utkomna svenska novellsamlingarna äro glädjande många. Måhända gå vi mot en den korta berättelsens renässans, ehuru osvuret är bäst. Walter Dickson odlar i "Det gamla huset" det mindre formatet. Tidigare har han framträtt med en samling essäer, vari han från Göteborgs horisont, närmare bestämt från Stigbergshöjden i Masthugget, granskade världen och omgivningen. Han har ett program, som skulle kunna jämföras med den unge Erik Lindorms en gång i världen: han vill upptäcka skönheten i vardagens värld och storheten hos vardagens namnlösa hjältar. Det är inte fel på ett sådant program. Men onekligen kan intrycket av inständighet ofta inte undgås vid läsningen av Dicksons senaste skisser. Han skildrar ett gammalt göteborgshus alla innevånare, följer dem i deras livsöden och får ofta fram en mjuk och öm dager kring ganska kantiga öden. Äkthet och frasfrihet utmärker denna bok. Men större litterär originalitet kan man åtminstone ännu inte spåra.

OLOV JONASON: PARABELLUM. Bonniers förlag. 1943. Pris 5:50. De berättelser som Olov Jonason, en nykomling i vår litteratur, sammanfört under titeln „Parabellum“, ha en utpräglad artistisk touche. Hans mönster och mästare är det inte svårt att upptäcka för den som följt med den moderna amerikanska litteraturen. Det är William Saroyan. Ämnena i Jonasons short stories hänför sig mycket ofta till beredskapsmiljö. Vad han skildrar är den tristess, som kan gripa en inkallad ung man på post i avsidet belägna norrländska byar. Spefullheten är hans vapen mot den smygande känslan av leda och upprepning. Ofta åstadkommer han strålande komiska effekter. Det finns en utpräglad intellektualitet i hans attityd. Låt vara att det i första hand är själva stilgreppet som tilldrar sig intresset i denna bok: man anar likväl att denne man sitter inne med resurser att utveckla sig till en verklig författare. Han har en utpräglad iakttagelseförmåga. Det finns bakom hans nonchalanta gester något av livskunskap. Han är orädd och vet att angripa sina ämnen från okonventionella synpunkter. Att han är en talang synes mig stå utom allt tvivel.

VICKI BAUM: MARION LEVER. Albert Bonniers förlag. 1943. Pris 15 kr. Översättning av Louis Renner.

Den tysk-österrikiska emigrantförfattarinnan Vicki Baum har länge levererat regelrätta bestsellers med allt vad detta begrepp innebär till en världsomspännand publik. Men man har kunnat ana, att hon i grund och botten känt sig ha andra uppgifter än att tillmötesgå enklare publikkrav på underhållning, erotiska sensationer, enkel förströelse. Hon skapade en gång med den uppriktiga och äkta romanen om "Helene Willfüer, kemist" en modern yrkesroman av halt och mening. Med "Marion lever" har hon åstadkommit ett i varje fall ambitiöst arbete, ur många synpunkter av intresse. Det är en kvinno-skildring — och samtidigt är det en europeisk rundmålning,

som omspanner en avsevärd tidrymd: från sekelskiftet och fram till det kaos vari världen nu slungats. Marion Sommer är ett barn av Wien och dess kultur. Författarinnan har blick för dess charme — men hon ser också sakligt och skarpt på alla dess avigsidor. Hennes skildring av Tyskland under åren för förra världskriget är också levande och sann. Man har under årens lopp sett många analyser i skönlitterär form av världskrigets förljdföreteelser i Tyskland-Falladas, Martin Gumperts, Klaus Manns utläggningar, för att endast nämna några — men Vicki Baums bild står i skärpa och klarhet inte dessas efter. Senare skildrar författarinnan sitt alter egos konfrontation med amerikanskt liv, med Sovjetryssland och med nazismen. Hon visar sig ha samma utpräglade sinne för atmosfär även i dessa stycken. Man kan tröttna på hennes hjältinnas eviga kärleksupplevelser — man vet knappt hur många älskare denna Marion Sommer till slut haft — men man måste skänka sitt erkännande åt det frejdiga mod varmed Vicki Baum angriper brännande problem och den förmåga hon har av tidsanalys och kulturell rundmålning. "Marion lever" är väl intet överväldigande diktverk — därtill saknar det författarverklig gestaltskapande fantasi. Men det är ett i många stycken levande verk, en roman som kan rekommenderas också åt mer anspråksfulla läsare.

Johannes Edfelt.

SJUSTRANGAD LYRA

Vårens svenska diktare 1943 är till antalet sju, tre damer och fyra herrar. Av damerna intresserar *Ester Sjöblom* mest. Hon gav tidigare, för sju år sen, ut en diktsamling, "Spärrel", som man fäste sig vid. Den hade något att ge, det var tydligt att man här hade en skaldinna att räkna med. Då man nu tar del av hennes andra diktsamling blir intrycket av hennes personlighet ännu starkare. Hon har gått framåt, utvecklats; det ligger kamp, möda och försakelse bakom det hon ger uttryck åt. Och hon är äkta. Hon förskönar inget, gör inga omskrivningar. Ändå skimrar hennes dikter av livstro, skönhet, värme och kärlek. Hennes livsåskådning är inte lättköpt. Den bär både resignationens och stridens kännemärken. Då man läser dem får man en känsla av en bäge, spänd till bristning, en återhållsamhet som i vilket ögonblick som helst kan bryta ut i patetism. Det är ingen tillfällighet att ett par av dikterna är tillägnade Gunnar Ekelöf och Felix Mendelsohn; hon känner släktskapet med båda. Hennes diktsamling är homogen, man kan egentligen ta vilket citat som helst utan att det bryter sig ur ramen. Jag stannar emellertid inför den sista dikten; i sin sammanpressade form kan den få anses vara skaldinnans credo:

Allt vändes i kärlek,
ensamhet, mörker
och tunga år.
Allt byts i välsignelse
osläcklig törst
och djupa sår.

Även *Eva Norberg* har tidigare gett ut en diktsamling. I sin senaste har hon spänt över ett rikare register än i sin förra. Hon har blivit kvinnligare, mjukare, på något sätt jordiskt mänskligare utan att därför ha förlorat kontakten med de himmelska stjärnor som ledsagar hennes stigar. Det är en vacker diktsamling, fylld av vårlig luft, sommargrönska, hjärtelängtan och gudstro. En diktsamling som gör en gott av att läsa. Det är bara en ung, livsduglig kvinna som kan skriva rader som dessa:

Över daggvåta ängar
går jag sent
i doften från nyhässjat hö
in i nattvilan
Då knackar någon
lätt på rutan,
och den svala, doftfyllda nattluften
träder in i min kammare.

Stilla står jag
i förundran
och känner kärleken
strömma mot mig
och röra vid mig . . .

Ingegerd Granlund däremot är debutant. Hennes diktsamling sönderfaller i två delar, dels en balladcykel som är frisk och bestickande men inte allt för originell och dels en svit kärlekslyrik som i sin äkthet och intensitet ger skaldinnan en bestämd särprägel. Här behöver man inte tveka i bedömningen: Ingegerd Granlund är en kärlekslyriker av för vårt land rätt ovanliga mått. Man får gå tillbaka till Berit Spongs bästa dikter i "Högsal och örtagård" för att finna någon riktig jämförelse. Och Ingegerd Granlund är djupare. Bara en dikt som "Häggen" berättigar omdömet:

Det växer en hägg vid vägen jag går.
Den är sållad av blom. Det är vår.
Den sträcker sig långt över väggen —
det är bakom ett plank den står.
Jag måste se dit.
Dess blom är så vit
och doften så lidelsefull.
Jag har brutit en kvist av häggen.
— Det är din och vårens skull.

Av de fyra lyriska herrarna står Nils Bolander i särklass. Han har inte bara fyra andra diktsamlingar bakom sig, han har också, i högre grad än de kolleger han här presenteras tillsammans med, en utpräglad livsåskådning. Nils Bolander är vårt lands kristne barrikkadiktare, han tvekar inte att riva upp damm, att röja undan bråte, att rucka på åldriga dogmer och dammiga föreställningar. "Upprorsmän, stig fram!" heter en av hans dikter och det är symptomatiskt. Han räknar sig själv till folk av den bråkiga sorten, till dem som gör sig obehagliga för sin sanningslidelses skull. Men han är inte bara stridsman. Han tolkar sommarens ljusa stämningar och han säger rent ut att finns det inga barn i himmeln vill han inte dit. Våldet, kriget, diktaturen har ingen vän i honom. Den strid han går ut i är andens eviga kamp. I denna strid är han inte dövd för sången, melodien:

Människan kan inte leva
utan fågelsång.
Under en stum, kall himmels kupol
blir henne jorden för trång.

Livet blir färglöst och plundrat,
dröm och längtan dör
utan ett sus av vingars lek,
utan en fågelkör.

Bofink, trast och lärka!
Fågeln i hjärtats snår
väntar ängsligt på er musik
även i år.

Åke Gustafsson är en skald utan allt för stora hämningar. Hans dikt flyter ut och omspanner allt i kosmiska svep, hans vers är både rimmad och orimlad, allt leks fram, även de mest tragiska motiv får lätthetens prägel. Det hade säkert inte skadat med lite åtstramning, men Gustafssons stil och manér är nu så. Då han är som bäst ger han små rörande genrebilder som den här om en död katt:

Bäcken som glider bort mellan ängarna,
kastade upp en katt vid vår stuga i går.
Vi kände så väl igen den,
ofta skrek den i skymningen gällt från det röda staketet.
barn brukade slänga grus för att jaga den undan.
När vi nu lyfte det drunknade djuret försiktigt,
viekade huvudet med uppblåsta kinder
så mjukt åt ena sidan.

Någon stor lyrik är det inte. Det är elegant prosa i kåseriets form.

Ingvar Högman är en debutant som stämmer till sympati. Framförallt i de två första avdelningarna, "Det blonda landskapet" och "Rosornas år" ger han små utsökta idyller från ett sommarleende mälardområde. Som religiös skald i tredje avdelningen lyckas han sämre; här åstadkommer han inget nytt och det han åstadkommer snuddar vid pekoraleet. Det är efter de första avdelningarna han skall bedömas. Framförallt efter dikter som "Skrevan"; den återges här därför att Högman ger något av sitt bästa i den:

Bara en liten skreva
med strandens blom och blad
var nog för att hjälpa mig leva
och nog för att göra mig glad.

Var jag bedrövad i anden,
blev den en helgedom,
hjärtats skreva vid stranden
med kattfot och mandelblom.

Jan Gehlin tillhör de lågmälda och trevande. Hans varsamma försynthet är rörande, men den kan stundom bli för konturlös. Hans dikt präglas av ungdomens frågor och problem; den fylld av känslighet och tveksamhet och dess karaktär får sin spegling i dessa rader:

Att gripa varligt,
famlande kring mörka stup.
För lätt att fylla svarta djup
med kalla sökarljus,
att binda fast med tross och tågor
och piska sig som dräng.
Nej, med varma lågor
vill jag komma till ditt hus
att gripa kring en hemlig sträng
i ditt hjärtas djup.

Helmer Grundström.

ESTER SJÖBLOM: LYSSNA STENAR! Bonniers. Pris 3:25.
EVA NORBERG: TIDIG VÅR. Diakonistyrelsen. Pris 2:75.
INGEGERD GRANLUND: BALLADEN OM HERRENS BELÄTE. Bonniers. Pris 3:—.
NILS BOLANDER: EN ENDA FAST PUNKT. Diakonistyrelsen. Pris 3:75.
ÅKE GUSTAFSSON: SOLSKENSFANFAR. Bonniers. Pris 4:50.
INGVAR HÖGMAN: DET BLONDA LANDSKAPET. Diakonistyrelsen. Pris 2:75.
JAN GEHLIN: ATT GRIPA VARLIGT. Bonniers. Pris 3:25.

XIV.

Friedrich von Schiller

En höstdag 1757, närmare bestämt den 10 november, skedde en glad tilldragelse i ett hem i den tyska staden Marbach. Den barske militärläkaren Schillers maka nedkom nämligen denna dag med en son, som sedermera i dopet fick namnet Friedrich. Och den pojken skulle minsann låta tala om sig en dag.

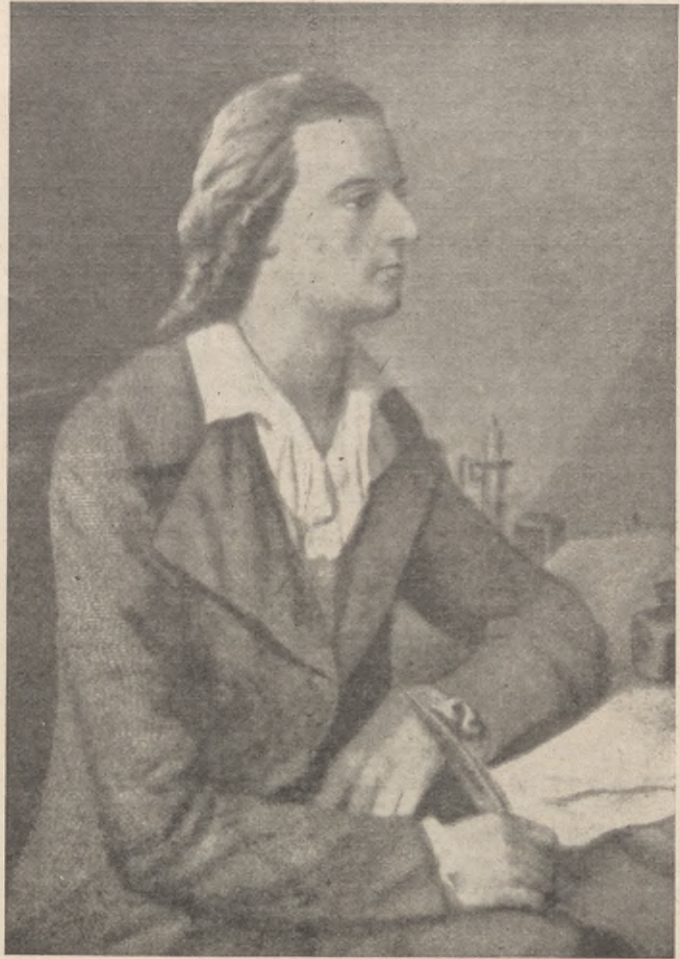
Friedrichs moder var en from kvinna, och det var därför troligt, att hon, då sonen kommit upp till en ålder då man börjar fundera på levnadskall, understödde hans vilja att studera till präst. Detta mosatte sig emellertid Würtembergs despotiske härskare, hertig Karl Eugen. Han nödgade läkarsonen att låta inskriva sig på internatet Karlsscole, där han först började med juridiska studier för att sedermera övergå till medicinen. Och då han sedan var färdig med sin utbildning fick han anställning som militärläkare vid ett regemente i Stuttgart.

Tidigt visade Friedrich en ovanlig litterär begåvning, och redan 1776 publicerade han sina första dikter. Med förebilder från sin tids största filosofiska och skönlitterära författare, gjorde han stor lycka bland allmänheten med sina förstlingsverk. Men även nu kom hertig Karl Eugen med påbud. Då Schiller 1781 bevistade uppförandet av sitt nyskrivna skådespel, "Die Räuber", ådömdes han arrest därför att han utan tillstånd bevistat en offentlig teaterföreställning. Dessutom förbjöd regenten honom att skriva något annat än medicin.

Man kan inte upphöra att förvåna sig över den maktfullkomlighet en sådan småaktig och despotisk härskare som Karl Eugen kunde kosta på sig mot sina undersåtar. Men i fallet Schiller blev effekten en helt annan än den avsedda. För att inte fullständigt lamslås i sina litterära strävanden rymde han nämligen från sin läkarebefattning och staten Würtemberg, för att söka slå sig fram som fri författare.

Umbäranden och bekymmer har ofta varit diktarens trängnaste gäst. Även Schiller fick känna på vad det ville säga att leva uteslutande på sin penna. Men han kastade sig oförskräckt in i äventyret och lät ingen svårighet, hur stor den än kunde vara, slå ned sitt mod.

Hans nästa skådespel, "Die Werschwörung des Fiesco zu Genua", mottogs med kyla från såväl kritiken som allmänheten. Men istället för att fälla modet över denna motgång satte sig Schiller ned att skriva ett nytt skådespel, vilket blev "Kabale und Liebe". Hans ansträngningar kröntes denna gång med framgång, åtminstone evad det gäller äran, pengar var det sämre med. "Kabale und Liebe" blev mottagen med allmän hänförelse och man tröttnade inte på att berömma dess skapare. Schiller hade i det skådespel behandlat ett ämne som man förstår måste ha legat bra till för honom. Han hade nämligen behandlat Karl Eugens despotiska styrelsesätt, förövrigt inget ovanligt i de tyska småstaternas tid. "Kabale" innehåller likaledes



Schiller. (Efter målning av Fr. Müller.)

ett angrepp på adelns bördshögfärd, och som motsats till dess missförhållanden gav han även en bild av det hederliga borgerskapets sunda och rejela liv.

Schillers nästa dramatiska arbete fick titeln "Don Carlos". Det markerar slutet på hans ungdomsdiktning. Sina ungdomsarbeten samlade han själv i en volym som utgavs från trycket år 1781.

Författarens kamp för att hålla nöden borta från dörren var utan all gensägelse beundransvärd. Han hade genom sin flykt från militärläkartjänsten brutit alla förbindelser med de styrande i samhället och i Weimar, dit han flytt från Würtemberg, gick han länge omkring som en främling. Bekymmer och en pinande ovisshet inför framtiden var länge Schillers ständiga följeslagare, och endast ett övermänskligt intresse för konsten och en skaparglädje över allt förstånd gav honom kraft att fortsätta.

Från december 1782 och över ett halvår framåt vistades Schiller hos en fru Voltzogen på Baurbach. I fru Voltzogens dotter blev diktaren djupt förälskad, men den unga damen besvarade inte alls hans känsla och alltsammans resulterade endast i heta skaldedrommar om det älskade föremålet. Schillers framtid var förövrigt vid denna tid ovissare än någonsin. Han hade ingen möjlighet att bilda ett hem.

Svårigheterna växte och tillvaron syntes allt mörkare för den unge dramaturgen, då äntligen en ideellt sinnad krets av beundrare tog sig an honom. Ledaren för denna krets var C. G. Körner, och Schiller blev inbjuden till hans hem där han vis-

tades 1785—87. Denna tid ägnade han åt trägna historiska studier, och den första frukten av dessa studier blev ett arbete som fick titeln "Geschichte des Abfalls der Niederlande".

Vid denna tid gjorde Schiller Goethes bekantskap, och vänskapen mellan de båda diktarna tillhör de vackraste bladen i litteraturhistorien.

Goethe var visserligen att börja med mycket reserverad mot sin kollega, som skrivit flera brev utan att erhålla något svar. Men då Goethe och Schiller sedan fick gemensamma intressen, i det att båda sökte sig till de klassiska skönhetsidealerna, blev förhållandet ett annat. Denna vänskap räckte ända till Schillers död.

Det var genom Goethes förmedling som Schiller erhöi sin extra ordinarie professorsanställning i Jena. Men att Schiller var rätt mannen på sin plats förstår man av det faktum, att han redan vid sin inträdesföreläsning blev föremål för hänförd uppskattning av sin åhörarkrets. Då sedermera e. o. anställningen förvandlades till ordinarie, och därmed Schillers ekonomi blev något bättre, gifte han sig och äktenskapet med Charlotte von Leugenhof blev sällsynt harmoniskt.

Ödet hade sålunda varit rätt gunstigt mot Schiller. Men säg mig en glädje som är ogrumlad. Vid denna tid började hans hälsa bli alltmer vacklande. De första utbrotten av lungsjukdom inträffade, troligen som en följd av de umbäranden han hade lidit under den första tiden efter sin flykt från Württemberg.

Emellertid fick han starka bevis på den popularitet han åtnjöt, och genom Jens Baggesens förmedling fick han av greve E. H. Schimmelmann och hertig Fredrik av Augustenborg ett mycket kärkommet årligt underhåll på 1,000 Thaler under tre år. Genom denna hjälp befriades han från alla penningbekymmer och kunde ägna sin tid åt studier, och så småningom återvann han också, i varje fall under några år, både krafter och arbetsförmåga. Han gick grundligt igenom Kants filosofiska grunder och byggde även upp en egen livsåskådning. Kring detta ämne skrev han sedermera en rad artiklar, vilka gav upphov till synnigen givande diskussioner omkring de estetiska begreppen.

Vänskapen mellan Schiller och Goethe gav också rika frukter. Den lockade och stimulerade dem båda till produktion. Den var en eggelse för dem båda, kanske mest dock för Schiller som under dessa år nådde höjdpunkten av sitt litterära skapande. De båda diktarna visade även utåt prov på sin förtrohet genom att bland annat tillsammans utge en diktbok som fick titeln "Xenien", vari man angrep vissa förfallstendenser och urartningar inom såväl litteratur som vetenskap.

Men Schillers sjukdom blossade snart upp med förnyad styrka och med ingången av år 1805 såg hans närmaste med oro och sorg hur han hastigt försämrades.

Beträffande Goethe hade han starka förningar om vännens död. Sålunda berättas det, att då han vid nyåret 1805 skulle sända en hälsning till sin vän, råkade han skriva orden "denna sista nyårsdag". Han rev sönder biljetten men skrev omedvetet samma ord på nytt. Då begav han sig upprörd till en av deras gemensamma vänner och berättade det skedda. Han var övertygad om att man kunde betrakta episoden som ett varsel och förmodade, att det gällde hans egen eller Schillers snara död. Denna förmodan besannades även, ty den 9 maj 1805 slutade Schiller sin diktarbana, knappt mer än 45 år gammal.

Schillers begravning skedde i tysthet. Och en av hans vänner yttrade därom: Oanmäld och utan att väcka något uppseende kom han hit till Weimar; utan att göra uppseende gick han åter härifrån.

Tuberkulosbekämpare

XX.



Överläkaren vid Stockholms stads tuberkulosbyrå,
med. dr. Carl Gentz.

(Teckning för Status av Ernst Åkerblad.)

Trots den vänskap som förenat de två diktarna saknades Goethe vid Schillers bår. Orsaken härtill var den att Goethe endast följde sin vanliga taktik, att stänga ute sorg och död från sin själ.

— Döden, säges han ha yttrat efter Schillers död, är en ytterst dålig porträttmålare. Varför skall jag genom en vanställande mask störa det älskliga intryck jag har av min väns anletsdrag.

Som avslutning på denna artikel vill jag citera några av Schillers egna avskedsord i "Sångarens avsked".

Nu vaknar våren, och i åkerns renar
står glad och nyfödd livets kraft på språng.
I luften svävar nektardoft från grenar,
mot himlen stiger fåglars fröjdesång,
och ung som gammal ingen nu förmenar
att plocka glädjens blom i rika fång.
Men våren flyr! Den frukt som blomman sätter,
tar hennes liv så visst som frostens nätter.

Schillers liv var ett enda stort bekräftande på det faktum, att viljan har en underbar förmåga att kunna föra människan fram till de största livsmål, trots sjukdom och nöd och motstånd av alla slag. Schiller övervann de svårigheter som tornade upp sig i hans väg och skapade, som Ruben G:son Berg uttrycker saken, en diktning som i sin utveckling från överströmmande lidelsefullhet till ädel hänförelse och skönhetsdyrkan bibehöll som kärna en storslagen idealitet.

Emil Hagström.

Fritz Stenlund:

SOL ÖVER STADEN



Soldiset dallrade över Riddarfjärden. Södra bergen, Långholmen och Västerbron voro insvepta i gråblå slöjor, det gröna Mälärvattnet skvalpade lojt mot Munkbrokajens stenar, och måsar och tärnor höllo fred för en stund. Det var varmt och kvavt denna latmansdag. Mälärbåtarna lågo sömniga och tysta, ty det var söndag och en fridens dag.

Kornhamnstorg låg öde och tomt. Endast några duvor trippade av och an och letade efter föda på det välsofade torget. Här rådde annars liv och rörelse. Här stod salustånd vid salustånd. Här såldes blommor och grönsaker, och i en avdelning för sig själv stodo fiskarbönderna från Mälaren och Saltsjön och sålde gädda och braxen och sik. Torgdragarna sveltades med tunga lådor och med kärror och gingo då och då fram till pumpen och drucko vatten och spolade svetten från ansiktet.

Men i dag hade de sin latmansdag. De voro lediga, men av outrotlig vana höllo de sig kvar invid torget. Somliga sutto på något av de många småkaféerna och somliga sutto på träbryggan invid järnvägsbron, solade sig, latade sig, spottade i vattnet och gäspade. Då och då försökte man få ett samtal i gång. Men man hade inte mycket att tala om, när det inte var vardag och man kunde tala om det arbete man hade för händer.

Eriksson körde ner handen i byxfickan och fick upp några kopparslantar, som han noga räknade. Det var inte mycket att ha, och han sade det också.

Nej, ingen hade gott om pengar, men man skulle ju få, när det blev måndag.

Johansson sade, att en söndagsmorgon klockan fem, när han var alldeles pank, hittade han en tia i rännstenen. Men det är över femtio år sedan dess. Nu för tiden hittar man aldrig någonting.

— Hittar man någonting, så är det ingenting med det, menade Pettersson.

Och Olsson sade:

— En morgon hade jag trettio öre till kaffe. Då hittade jag en barnportmonnä på gatan. Det var ingenting i den, så jag lade i tio öre och slängde den.

Det kom indignerade protester från de andra. Hur kunde han vara så dum! Jo, det skulle man allt ha gjort!

— Det var en barnportmonnä, sade Olsson. Och kanhända att någon unge kunde hitta den.

Olsson förstod man sig inte riktigt på. Man hade aldrig gjort det. Han talade i konstiga vändningar och gjorde språng i samtalet, som man inte kunde följa. Men han var en renhårig kamrat, och han var född på Kindstugatan, så man visste ju, att det inte var något fel med honom i den meningen. I likhet med de flesta hade han varit till sjöss, och som de hade han med åren måst stanna kvar på landbacken. Det var kanske ett olycksfall ombord, som tvingat dem till det, eller det hårda, förslitande arbetet, vilket hade reumatism som naturlig följd.

Olsson gick för det mesta ensam, och sökte han sällskap någon gång, så var det med Småland. Vår för han kallades så, behöver kanske inte förklaras. Med Småland var det också något kon-

stigt. Han hade en speciell söndagskostym av blå cheviot, och så bar han krage och slips på söndagarna. Men det märkvärdigaste var, att både Olsson och Småland lånade böcker på biblioteket.

Nåja, var och en fick ju följa sin egen smak. I gänget var man tolerant. Var och en hade väl sin egen hemlighet att bära på. Det hade hänt mycket konstigt under det långa livet, och mycket av det hända borde nog inte ha hänt. Av den anledningen var man inte påträngande mot en kamrat. Ville han tiga med sitt, så fick han väl det. Egenheter hade väl lite var. Eriksson till exempel, som bodde på härbärgets tillsammans med tre andra, kunde inte gå och lägga sig en enda kväll utan att riva upp sängkläderna ur sängen, skaka dem noga och vända dem. Det var en vana, som man fick finna sig i. Han hade själv förklarat, varför han gjorde så. I unga år var han i tropikerna, och en natt hade han haft en kobra i sängen. Det blev en natt som han kom att minnas i hela sitt liv. Förresten hade han anfall av malaria ibland. Sådant sätter märken på en människa.

Och andra hade sina egenheter. Men att läsa böcker — man var väl ingen skolpojke heller!

De lata timmarna sniglade sig fram. Men fram emot eftermiddagen lyfte soldiset, och en bris kom svepande utefter Riddarfjärden, väckte de loja mäsarna och fyllde seglen på de hemvändande söndagsjakterna. Den ene efter den andre i gänget reste på sig, satte kepsen till rätta och gick mot matstället. Det var praktiskt taget slut på söndagen. Litet mat och en stunds kallprat vid Sankt Görans och Draken vid Köpmantorget, och det var dags att gå till kojs. I morgon var arbetsdag. Man skulle upp med solen.

*

Vid femtiden nästa morgon kommo männen ut ur sina gränder, kisade en stund mot solen och gingo för att få sitt morgonkaffe.

Småland kom in på kaféet. Han hade sin overall på sig och skulle väl hugga i med arbetet liksom de andra. Men det var någonting hos honom, som sade, att det inte stod rätt till. Han var blek. Hade han inte sovit? Han satte sig vid ett ensamt bord och stirrade i väggen med frånvarande min.

— Hur är det med dej? Har du sålt smöret och tappat pengarna, smålänning?

Nu hade gänget fått något att ha roligt åt. Småland såg ut som en begravningsentreprenör, som en blötlagd sill, som — man visste inte riktigt vad. De ironiska anmärkningarna fyllde lokalen. Alla är vi smålänningar inför Vår Herre, så se inte ledsen ut för att du är smålänning! Sätt en smålänning på en klippa i havet, och han klarar sej. Har du legat och läst om den vandrande juden i natt, eftersom du är så svart i synagogan?

Småland avbröt skämtet genom att fråga, om någon sett hans anteckningsbok. Det var en vanlig en med svarta vaxdukspärmor.

Var det något i den?

Ja, det var just vad det var. Anteckningsboken gjorde det detsamma med, men det som låg inuti . . .

Aha, sade någon och såg förstående ut. Och så viskade man:

— Du ska se, att Småland hade pengar i boken. Ja, se smålänningar! De spara och gnida och lägga undan pengar. Sätt en smålänning på en klippa . . .

Ingen hade sett anteckningsboken. Det var en sådan där vanlig bok, i vilken man skrev in timmarna och adresserna, för att man skulle kunna hålla ordning på sina affärer. Ingenting märkvärdigt alls. Men det var ju förargligt att förlora den.

Småland betalade sitt kaffe och reste sig för att gå.

— Ska du börja jobba redan? undrade någon.

— Nej, jag måste gå ut och leta efter min bok. Jag tror jag vet, vart jag skall gå.

Och så gick Småland.

Olsson kom in på kaféet strax efter. Han fick historien om Smålands tappade anteckningsbok till livs, på lämpligt, mustigt sätt omgjord och broderad.

— Det förstår man väl, att Småland sparat pengar! Han är aldrig med, när det är uppåt på något vis. Tusenlappar, alldeles säkert! Och nu har han tappat dem. Jojo, snål spar, och . . .

— Småland har aldrig varit gnidig och snål, sade Olsson bestämt. Och hur skulle han kunna spara? Det vi förtjänar går åt till mat och husrum och lite kläder. Eller är det någon av oss som har det bättre ställt?

— Nej, det är ju sant, men smålänningar . . .

— Prata smörja!

— — —

Nu var arbetet i gång. De långa kärrorna kommo utrullande ur portar och prång och lastades av på torget. Torgmästaren gick omkring och såg till att varje stånd stod på sin bestämda plats och att det blev reglementerade gator mellan stånden. Bockar placerades ut, bräden lades på som disk, och solduken spändes upp. Blomsterburar och grönsakslådor buros ut, och i god tid kommo torgmånglerskorna och inspekterade sina domäner, innan kommersen sattes i gång. Fiskarbönderna på torgets bortersta del var det ingen som brydde sig om. De stodo där bredvid sina fisklådor och sågo bortkomna ut. När allting annat var ordnat på torget, gick torgmästaren dit och gav sina order.

Under morgonruschen hade ingen tid att tänka på något annat än arbetet. Man knogade och slet, så att svetten rann i floder. Även Småland var i farten. Han hade väl inte tid att tänka på den förlorade anteckningsboken nu. Ingen annan gjorde det väl heller. Men Pettersson grinade med hela ansiktet, när han i förbifarten stötte ihop med någon av kamraterna.

— Kom in på kaféet sedan, så ska du få se på någonting roligt.

— — —

Den nödvändiga arbetspausen kom, och inne på kaféet sutto de trötta männen och vilade sig. Kaféet var fullsatt. Vid ett stort bord i lokalens bortersta del satt Pettersson. Han hade samlat nästan hela gänget omkring sig och förde ordet. Han läste upp någonting och kommenterade det i drastiska vändningar. Ibland brast han i skratt, så att orden drunknade, och då skrattade hela gänget.

Det var luft i luckan, och innehavarinnan strök omkring bordet med en misstänksam, granskande uppsyn. Det kunde aldrig stå rätt till, det här. Så uppslupna så här dags på dagen!

När man hade som roligast, kom Olsson in. Han stannade en stund vid dörren och såg sig sökande omkring, fick så syn på gänget och gick direkt dit.

Pettersson fick se Olsson och tystnade tvärt. Han försökte smussla undan någonting, men Olsson fick se vad det var och hejdade honom.

— Stopp! Det är ju Smålands anteckningsbok. Var har Du hittat den?

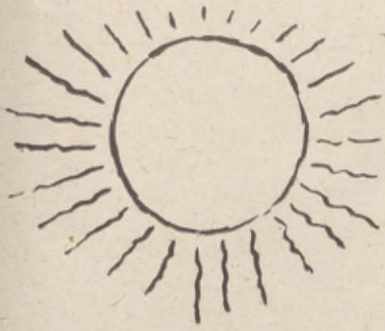
— Den låg mellan potatislådorna i källar'n i femtifyran, sade Pettersson.

Där har Småland alltså tappat den i lördags, när han arbetade i källaren.

— Han ska få tillbaka den, sade Pettersson, som instinktivt förstod, att Olsson stod på Smålands sida.

— Nåå? Vad var det ni hade så roligt åt? frågade Olsson.

(Forts. på sid. 20)



DE DÖDAS ARMÉ

Långt större än levande härar,
som fram mot en seger se,
är vi, som despoter förfärrar:
de dödas armé.

Vi dog som ett blodigt knyte
på slagfält, i skyttegrav.
Ofantligt är krigens byte:
ett människohav.

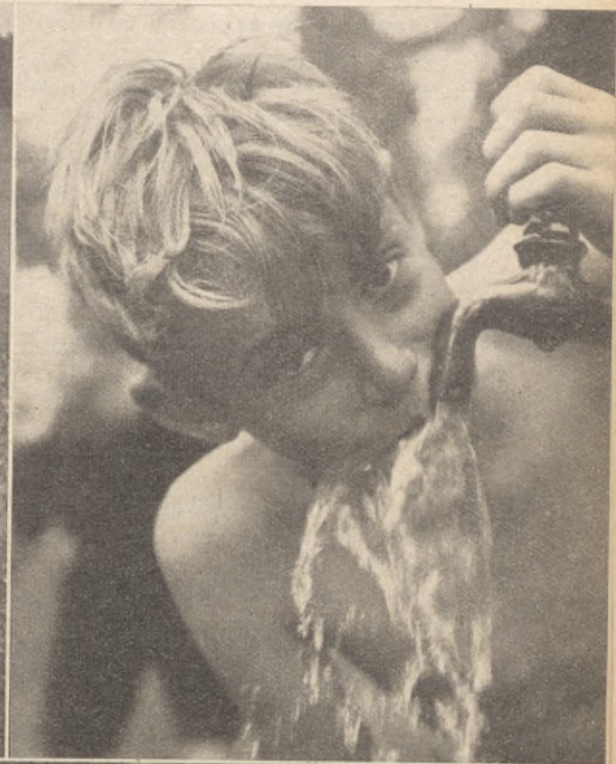
Till slut skall vi överrösta
vart segervisst jubelskri.
Men er kan vi kanske trösta
och troget stå bi:

ni alla med såriga händer,
som lyckas rädda er själ!
— Ni bröder i alla länder:
vi vill er väl.

JOHANNES EDFELT

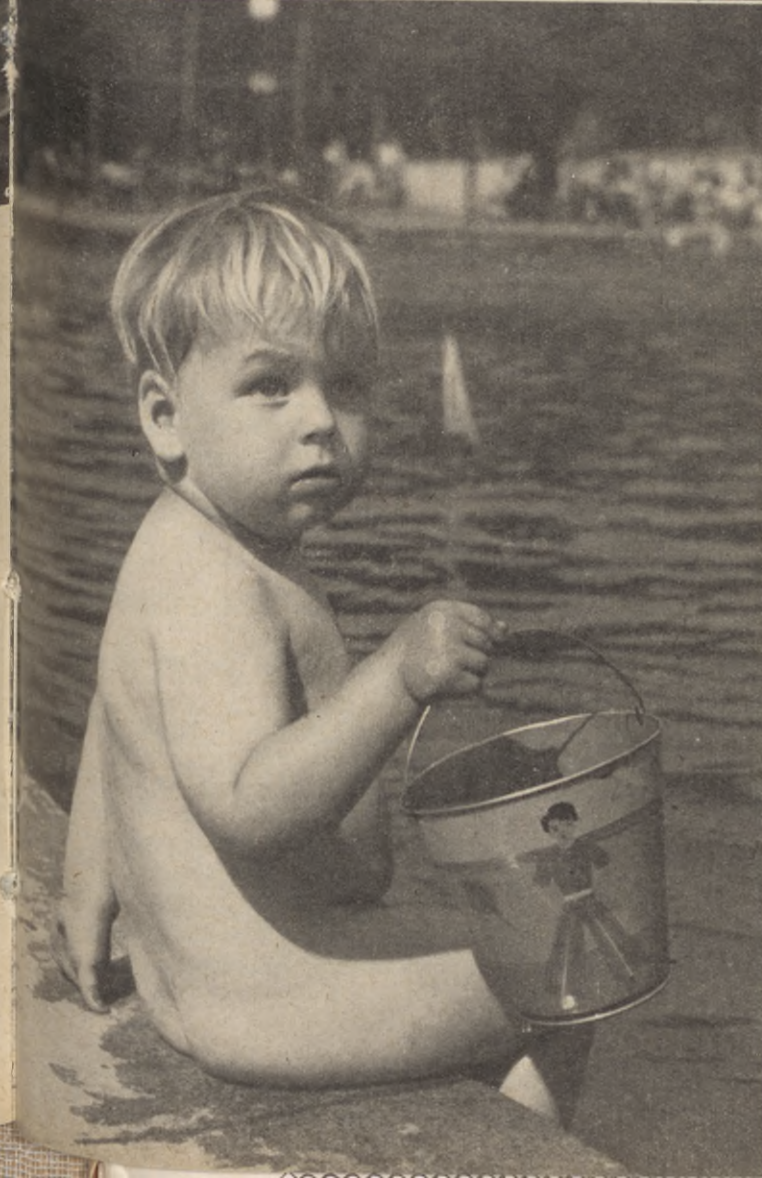


NU ÄR DET SOMMAR, NU ÄR DET SOL.....



Sommaren — den riktiga sommaren med sol och värme — kom i år redan till pingsten. Man flydde städernas heta gator ut till landet och fåglarna, till badvikar, gröngräs och lantliga nöjen. Fotografens sommarrapsodi talar för sig själv: bilderna till vänster och längst till höger på sidan äro emellertid tagna i Vanadisbadet i Stockholm och närmast till höger se vi lille Sven, 2 år, ta' sitt första dopp i plaskdammen vid Sveavägen.

(Foto: Sandels.)



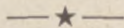
RIKSDAGEN

Anslag å 4,000 kronor till De Lungsjukas Riksförbund.

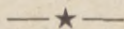
Riksdagen har bifallit hr Jonsson i Alsen m. fl. och Näsström m. fl. motion om ett anslag på 4,000 kr. till De Lungsjukas Riksförbund för att insamla och bearbeta uppgifter angående de lungsjukas levnadsförhållanden.

Tvångsinternering av lungsjuka?

Med anledning av motioner av hrr Hedlund i Östersund (s) och Olofsson i Höganäs (s) m. fl. föreslår andra lagutskottet utredning huruvida och under vilka förutsättningar tuberkulosjuka personer må kunna mot sin vilja intagas och kvarhållas på sjukvårdsanstalt. Utskottet förutsätter att sådan tvångsintagning huvudsakligen bör ifrågakomma gent emot mer eller mindre asociala personer som vägra underkasta sig anstaltsvård.



Svenska Nationalföreningens mot tuberkulos huvudmän ha haft sammanträde under kronprinsens ordförandeskap. I styrelsen omvaldes kronprinsen, ordförande, justiterådet Nils Alexanderson, vice ordförande, överintendent Harald Lettström, skattmästare, fruarna Gerda af Geijerstam och Ellen Tiselius, generaldirektör Axel Höjer och professor Einar Key samt suppleanterna sanatorieläkare Sigurd Berg och försäkringsdirektör E. Odelstierna. Av årsberättelsen framgår att Nationalföreningen 1942 lämnat bidrag till dispensärverksamhet i olika delar av landet med 219,712 kr. samt till 42 upptagningshem för tuberkuloshotade barn med 181,392 kr. Antalet tuberkuloshotade barn, som under året fått omvårdnad i någon form genom av Nationalföreningen helt eller delvis bekostade åtgärder uppgå till 7.987. Vid de av nationalföreningen bekostade gruppundersökningarna vid Central- och studentdispensärer ha omkring 32,000 personer blivit undersökta.



100 patienter få ej plats på grund av personalbrist vid Sandträskes sanatorium. Sandträsk sanatorium i Norrbottens län måste minska med 100 platser till följd av den rådande bristen på personal, enligt vad överläkaren Castensson uppger. För närvarande har man utrymt småbarnssalen och ett stort antal konvalescenter som kunde sköta sig hemma få kvarligga för att hjälpa till på avdelningarna. Förhållandena äro så mycket mer beklagliga då över 50-talet tbc-patienter vänta på plats vid sanatoriet vars patientantal nu är 366. Det är inte endast avdelningsbiträden och städerskor det råder brist på utan även fullgod och stadigvarande läkare- och sköterskepersonal, påpekar överläkaren Castensson till sist. Sanatoriets avskilda läge avskräcker i första hand.



Över 10,000 blekingar skärmbildsfotograferade. Skärmbildsfotograferingen av blekingarna är nu slutförd. Turnén var avsedd att omfatta 10,000 personer, och den siffran har uppnåtts och överskridits något. Intresset har överallt varit mycket stort. Vid de industriella företagen har man t. o. m. haft hundraprocentigt deltagande.

Sol över staden (Forts. fr. sid. 16)

Han hade inte satt sig ned utan stod rak och rank. Det låg något av stridslystnad över honom.

Någon i gänget slog upp ett skratt och fick instämmanden. När Pettersson märkte, att han hade stöd i kamratkretsen, drog han till ett brett flin.

— Kan man göra annat än skratta! Titta här, vad den tokdären har skrivit:

"Över vågor sakta föres stilla aftonklockors ljud. Jubilate. Skrivet vid Helgasjöns strand den 24 juni anno 1890".

— En sådan jubelidiot!

Pettersson härmade: Jubel och jubilate!

Olsson gjorde inte en min.

— Och sedan? frågade han.

— Jo, här må du tro! Här står det gudligheter i långa banor, och så är det ett fotografi. Det är hans donna, förstås. Hon ser ut som en piga från landet. Och så sitter det ett litet silverkors fast vid kortet.

— Tag hit boken, sade Olsson.

— Ähja, sade Pettersson. Det är väl inte din bok. Det är jag som har hittat den.

Nu stego röda flammor upp i pannan på Olsson.

— Har du någonsin sett mej arg förr? frågade han. — Var du med i min ungdom, när jag rensade sjömanshemmet i Antwerpen från slödder? Har du aldrig förr sett mej tukta lymlar, så ska du få se det nu.

Det blev tyst. Man såg på Olsson, att han menade allvar. Någon sade:

— Sådant där har vi väl i alla fall växt ifrån. Vi är ju inga pojkar längre.

Då kom Småland in. Han såg undrande på kamraterna. Så fick han se sin borttappade bok ligga på bordet. Hans ansikte lystes upp av ett leende.

— Är det du som har hittat den? frågade han Pettersson.

Jo, det var så.

— Tack ska du ha, sade Småland och tog boken.

Han blåddrade i den en stund, och så tog han fram fotografiet, visade det och sade:

— Det här är min syster. Hon är död nu. Hon var alltid så klen, ända från det att hon var liten. Men hon var alltid så snäll. Är hon inte vacker?

Man harklade sig i gänget, och några sade ett dröjande: Joo.

— Hon dog strax efter konfirmationen. Det här silverkorset hade hon på sig då. Jag fick det, och det har följt mig över all världens hav.

Så tog han loss smycket från kortet, räckte över det till Pettersson och sade:

— Det får du i hittelön.

Pettersson sträckte ut handen tveksamt och drog tillbaka den igen.

— Äsch, inte vill jag ha någonting för det. Och eftersom det har varit din systers, så . . .

Det sades inte mera den gången. Man gick ut till sitt arbete igen, och var och en hade sitt att syssla med.

Solen stekte männens nackar och böjda ryggar, där de lyfte lädor och baxade med balar. Småland hade fått en stor lår på sin lott. Den skulle upp på kærren, och han baxade med invandata tag. Det var tungt, trots alla yrkesknep. Då kom Pettersson.

— Här ska du få se på krafter, Småland! Du hugger i där, så tar jag här. Hej och tjo! Så där ja! Än hänger väl krafterna med, men nog känns det, att man börjar bli gammal.

Ester Sjöblom:



ÅSKVÄDRET

En blix flammade till. Den lyste upp vartenda hörn av rummet, trängde ner mellan filtarna och irriterade Annas ögon. Med ett litet kvidande vred hon på sig, gnuggade ögonen och tittade ut i dunklet.

Först när en blix fräste genom mörkret satte hon sig upp i sängen. Åsken — och hon som låg så nära fönstret. Bävande räknade hon sakta:

— Ett, två, tre . . .

På trettio kom knallen. Dovt och långsamt som om man rullat tomma tunnor över himmelen. Det var alltså inte farligt nära ännu. Anna sneglade längtansfullt bortåt tvåmansängen där föräldrarna snarkade som om ingenting hänt.

Vad det skulle kännas tryggt att ligga bakom mammas rygg nu. Om hon bara vågade sig dit — men pappa skulle nog bli arg.

Darrande kröp hon därför ned i sin säng och drog filtarna över huvudet. Blixten skulle kanske inte hitta henne om hon låg alldeles tyst och stilla.

På morgonen vaknade hon duven. Med en känsla av att något fasansfullt inträffat satte hon sig upp i sängen och lyssnade.

Det var så underligt tyst i huset. Fanns då ingen hemma? Jo, mamma sysslade med något ute i köket.

Anna klädde sig kvickt och gick ut till henne.

Det regnade fortfarande och åsken mullrade på avstånd. Underliga svarta molmformationer tornade upp sig på himmelen. Men här och där glittrade en liten blå fläck genom vilken solstrålarna för ett ögonblick silade ner mot jorden. Liksom uttröttade spred de ett disigt och matt skimmer över landskapet.

För Anna var detta som ett sagoskimrande löfte, men modern skakade på huvudet.

— Regnsol, sade hon. Det bådär mera åska.

Anna ville dock inte tro detta. Med näsan platttryckt mot fönsterrutan stod hon på knä på kökssoffan och tittade ut.

En hotande mörk molnvägg bekräftade emellertid moderns påstående. Den höjde sig obevekligt, drev bort de blå fläckarna och sög in solstrålarna i sin mörka massa. Snart lägrade sig ett olycksbådande mörker i köket. Regnet började hoppa på taket och i nästa ögonblick forsade det ner, insvepte alla föremål i en grå, våt dimma, knäckte rabatternas blommor och strömmade i skumfransade bäckar nerför trädgårdsgångarna.

Modern började nynna på en andlig sång. I släpande tongångar snirklade hon uppe i diskanten. De spröda tonerna liksom bröts av, och så måste hon börja på nytt igen.

Plötsligt sprang någon visslande förbi fönstret. Anna spratt till och tittade efter ljudet av fötterna.

Det var grannens Bertil. Utan huvudbonad och kavaj rusade han iväg. Mitt i värsta pussarna. Vattnet stänkte om honom och gyttnan hamnade fläckvis på skjorta och byxor.

Nere vid kaninburarna slutade den vådliga färden. Djuren föstes ut på gården. Olustiga av regnvädret kröp de tätt intill varandra. Men det behagade inte Bertil. Han skickade dem en spark så att de rullade omkring i gräset.

Sedan tog han fram ett snöre ur fickan och slog en ränsnara om halsen på den närmaste kaninen. Djuret krånglade villt och Bertil halade och drog, men den halvkvävda kaninen bara hukade sig närmare marken.

— Sabla idioter, skrek pojken ilsket, jag skall minsann lära er!

Anna ryste. Visserligen kunde hon inte så noga se vad som försiggick, men hon hade en vidsträckt erfarenhet av vad Bertil kunde taga sig för med. Hennes ögon gnistrade. Att en sådan där pojklymmel skulle få bära sig åt hur som helst.

Nu svängde Bertil ett hasselspö över kaninerna. Det rågade måttet.

— Mätte Den Lede ta honom, mumlade Anna mellan tänderna.

I detsamma bröt kallsvetten fram på hennes panna. Vad hade hon gjort? Tagit Den Ondes namn i munnen, anropat honom. Och sådant var ju dödssynd, hade modern sagt.

Ängsligt sneglade hon uppåt de mörka molnen som om hon väntat potentaten därifrån. Modern hade nämligen berättat att han visade sig i en eldsky för de människor som ropade på honom. Visserligen uppfyllde han deras önskningar, men i gengäld sög han allt blodet ur kroppen på dem. De fick aldrig någon ro för honom i detta livet och efter döden hände det dem de förfärligaste saker. Då blev deras kropp genomstungen av glödande spjut och de fick till evig tid försmäkta i skärselden.

Innerst hoppades hon att det skulle vara överdrift. Men modern ljög aldrig. Aldrig hade då Anna kommit på henne med en osanning. Nej, hon visste säkert vad hon talade om. För Anna fanns det nu ingen hjälp längre.

Spörjande såg hon bortåt spisen, men modern tycktes inte ha märkt någonting. Försjunken i tankar stod hon där och rörde i gröten. För henne tedde sig livet lugnt och problemfritt, medan dottern redan läppjade på skärseldens kval.

Anna vågade knappast andas. Hon kunde tydligt höra hjärtats slag i takt med klockans tick-tack. Tiden droppade bort under väntan på det förfärliga.

Då fräste en skarp blyxt till följd av en knall som tycktes riva bort taket. Strax därefter flammade flera blyxtar samtidigt. De snodde som eldormar om varandra. Hela köket upplöstes av det spökaktiga skenet. Och slutligen brakade det och lyste till som om hela jorden rämnat.

Modern slängde grötsleven och rusade ut, medan Anna kastade sig ner på golvet.

Nu var han här för att suga hennes blod. I vild ångest började hon ropa på nåd. Men ingen hörde henne. Vad skulle hon ta sig till? Inte hade hon menat så illa med sina tanklösa ord.

Nu tyckte hon sig höra den bockfotade i trappan. Undan, undan, ropade det inom henne, medan hon kravlade in i vedskrubben. Där kröp hon ihop i det bortersta hörnet.

Men när ingenting hände vidare blev hon djärvare, kröp fram ur skrubben och tittade ut genom fönstret. Blixten hade slagit ner i stora eken. Den tjocka stammen var söndersplittrad och flisor hade kastats vida omkring. Några kvarsittande grenar sträckte sig svartbrända i luften likt utspärrade fingrar.

Kaninburarna hade också fattat eld. De brann som fnöske och gräset svartnade runt omkring av hettan. Elden slog upp i röda flammor och gnistorna sprutade vida.

Folk sprang av och an med vattenhinkar. Bertils far var också med. Litet blek om nosen men så hade också kaninerna varit hans stolthet. Nu återstod ingenting av hans drömda välstånd. Och alltsammans var Annas skuld.

Som i en dröm hörde Anna att modern kom åter och började tala om en vis försyn som räddat dem alla undan dödens klor. Om den Allsmäktige som inte låter rättfärdiga människors liv gå till spillo.

Men Annas tankar var långt borta. Vad rörde henne allt tal om en god försyn. Vad båtade det henne att tacka Gud för den underbara räddningen. Hon var ju ändå evigt förtappad, och kände sig redan borta från livet, solen och blommorna.

Plötsligt brast nerverna fullständigt. Gallsrikande klamrade hon sig fast vid modern. Inte ett vettigt ord gick det att få ur henne. Bara osammanhängande prat om Den Onde och skärselden. Pannan brände som i feber.

Slutligen fick hon gå till sängs.

Djupt nere mellan filtarna lugnade hon sig något. Men skräcken ville inte helt släppa taget. Hon började emellertid fundera på räddningsmöjligheter. Det var kanske trots allt inte för sent ännu? Om hon bara kunde berätta allt för modern. Det skulle lätta. Men modern skulle säkert inte förstå.

Försiktigt nöp hon i benen för att känna efter om de inte började bli tomma och blodlösa. Men ännu kändes ingenting sådant. Kunde det vara så väl att Den Onde inte hört hennes rop? Eller kunde han kanske inte alls se genom en sådan hög av sängkläder?

Och varför hade han förresten inte tagit Bertil för länge sedan? Han som så ofta tog Den Ondes namn i munnen.

Timmarna gick och den bockfotade syntes inte till. Anna blev allt djärvare. Ja, hon började rent av tvivla på potentatens existens. Klarare och klarare framstod denna behagliga möjlighet för henne. Tivlet övergick till visshet. Djävulen fanns inte. De äldre använde honom bara till att skrämman barn med. Ungefär på samma sätt som man skrämmer dem för sotaren eller ryssen, när de är riktigt små. Ja, så måste det vara.

Livet återvände och skräcken släppte för evärdeliga tider sitt järngrepp om Annas själ. Hon hade kämpat och vunnit sitt unga livs största seger.

Moderna Svenska Gardiner

★

A.-B. Ludvig Svensson
KINNA

Schackspalten

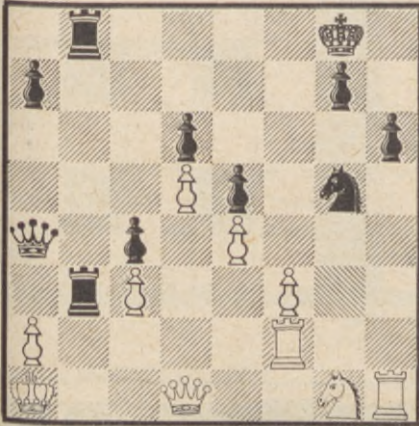
Red. av E. Lundin.

EN LÖSNINGSTÄVLING.

Mitt i högsommarvärmerna inbjuda vi till en liten lösningstävling. Uppgifterna äro dock av det sommarlättta slaget, och den som till äventyrs har schackpjäserna undanställda den här årstiden klarar sä-

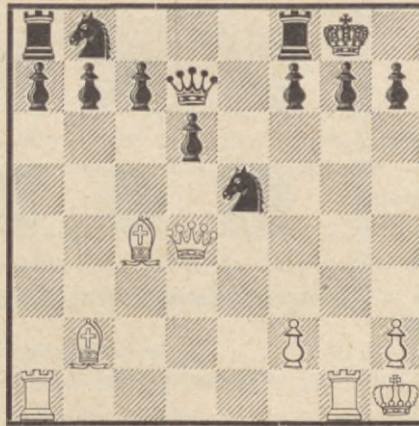
kert lösningarna direkt från diagrammen. Det gäller att ange den snabbaste vinstvägen i samtliga ställningar. Svaren skola sändas till Status senast den 15 augusti 1943. Skriv "Schack" på kuvertet.

1.



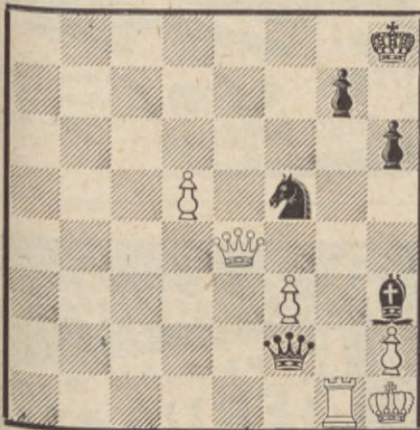
Svart drar och vinner.

3.



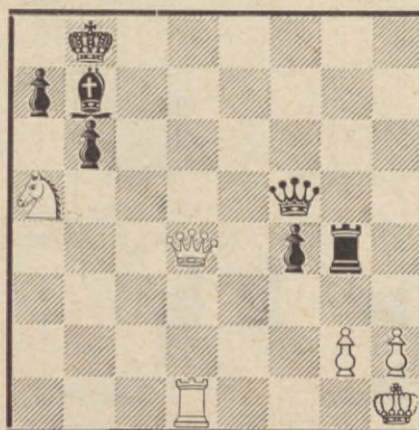
Vit drar och vinner.

2.



Svart drar och vinner.

4.



Vit drar och vinner.

Lösningar. Problem nr 80: 1. Td 8. Problem nr 81: 1. Ta 6.

Gud bevara översten!

76 Pettersson har fått i uppdrag att svara i överstens telefon och sedan kort och militäriskt meddela översten vem som ringer. Det ringer en lång signal. Det är överstens fru, känd för sin ilska, som i skarp ton frågar efter sin make. 76:an ber henne vänta, går in till översten, gör honnör och säger militäriskt:

— Gud bevara översten — överstinnan är i telefon.

Från en norrländsk förläggning berättas denna historia:

Posten vid järnvägsövergången hejdar en framrusande bil genom att ställa sig mitt på vägen med fälld bajonett. Bilen stannar. Bilisterna se stumma på posten, och posten ser stum på bilisterna. Båda parterna vänta på att något skall ske. Till sist pekar landstormsmannen på skolhuset, där kompaniet är förlagt, och säger:

— Vänta, mens ja springer opp och frågar va ja ska säga.

Landstormsmannen Pimpel hörde att man av doktorn fick en styv besk, om man anmälde ont i magen. Han fick genast ont i magen. När han kom tillbaka såg han inte så förnöjd ut, som man väntat. Någon frågade:

— Nå?

Pimpels ansikte förvreds smärtsamt, då han svarade:

— Tre matskedar ricinolja!

*



— Tänk, igår sa min fästman, att jag var världens åttonde underverk.

— Det var fint sagt, vad svarade du på det?

— Jo, jag sa: Det var mycket älskvärdt av dig, Algot, att säga så, men gud nåde dig om jag får se dig tillsammans med de andra sju.

Et och Annat

Livs elixir.

De danska kåsörerna erinra om att det finns andra recept än dr Hindhedes vegetariska för att bli gammal. En dag skriver en medarbetare i Politiken, satt jag i rådhusrätten och hörde domaren fråga en kvinna:

- Ert namn?
- Amanda Jensen.
- Yrke?
- Skurgumma.
- Ålder?
- Sjuttiosju.
- Gift?
- inte ännu

Denna kvinnas vitalitet förvånade mig. Jag begrep inte att en människa som arbetat så hårt som hon hela sitt liv kunde vara så pigg. Då jag passade på att intervjua henne förklarade hon att arbetet höll henne ung — och så kaffet.

Ja, vad säger dr Hindhede om det?

Napoleon II:s änka, kejsarinnan Eugenie blev 94. Hon älskade köttbullar och drack dagligen rött vin till dem. O. s. v.

*

Var tydligen bekant.

Aron mä läppen och en rallarkamrat vandrar vägen fram något stagade, när de överraskades av en obekant person, som tilldelar Aron mä läppen ett klipp mellan ögonen och därefter försvinner.

Kumpanerna fortsätter en stund under tystnad, varpå Aron förbryllad utbrister:

- Då måtte vart nån som kände mej.

*

Entré hädanefter.

Trapetskonstnären till sin flicka: — Allt är slut mellan oss, Natalia. Om du vill se mig mera får du betala entré.

*

Krasst.

Hotellet låg inbäddat i skog och härliga ängar.

Gästen gick omkring smörgåsbordet med svärmiskt uttryck:

- Hit kommer säkert människor, som önskar sig lugn och frid.

Men värden brummade:

- Nädå — de flesta vill ha smör, ost och sill, en snaps, pilsner och varmrätt!



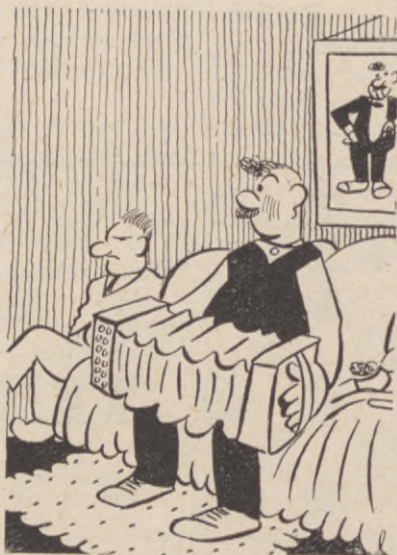
— Kunde inte herr artisen fått ett intelligentare uttryck i min mans ansikte?

— Min fru, jag är målare — inte trollkonstnär.

— Vill ni vara vänlig och hålla ett öga på mitt bagage, medan jag köper en tidning?

— Ni tar visst fel, jag är bankdirektör.

— Det gör ingenting, jag tar risken!



— Tänk i går när jag höll på och spelade slängde grannen in en känga genom fönsterrutan.

— Det var en idiot. Då hörde han ju dig bara ännu bättre.

Trötte greven.

Greve Fabian har förrirat sig till en idrottsplats. Vi hans sida sitter hans vän greve Adalbert.

— Snälla Adalbert, varför springer dom så förfärligt därnere?

— Det är löpare, Fabian. Den som kommer först får en silverpokal.

— Och de andra?

— De får förstås ingenting.

Greve Fabian skakar försiktigt på huvudet:

— Tänk så dumt! Varför springer i så fall dom andra?

*

Börsaffärer.

— Du, August, som har kläm på lite av varje — hur bär di sej åt som gör affärer i börsapper?

— Jo, då ä mycket enkelt. Di betalar för ett å annat, som di inte får — mä pangar som di inte har — å sen säljer di dä som di allri haft för mycke mer än dä nånsin kostat.

Söndagsnisse-Strix.

*

Resa med SJ.

— Nå, hur var resan?

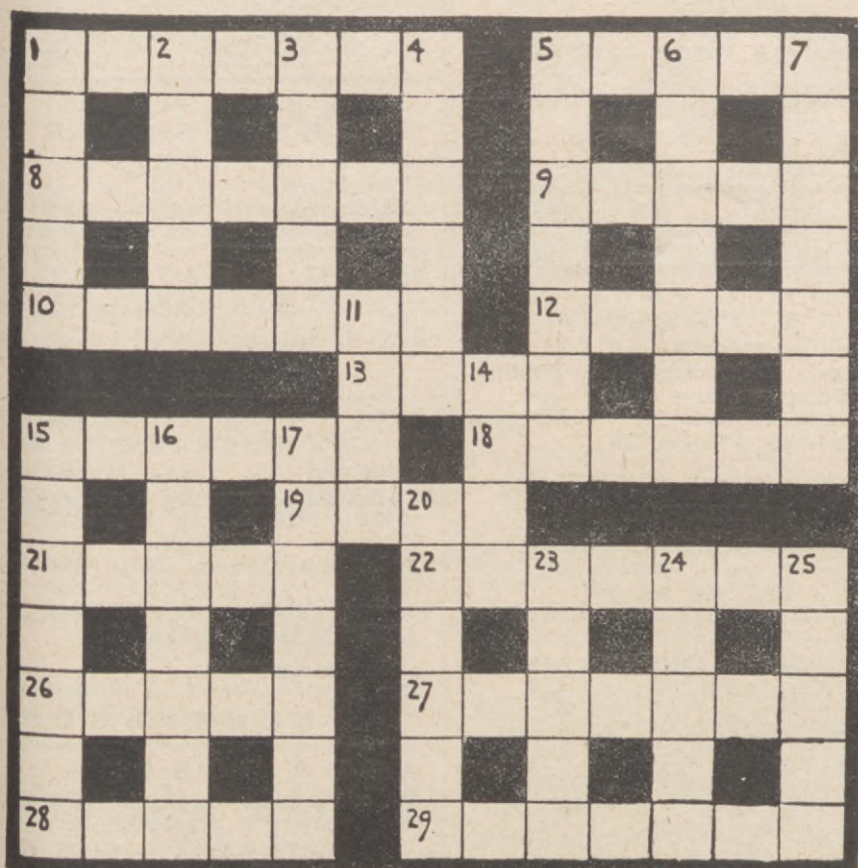
— Förfärlig. Vi var tretton i kupén.

— Men du är väl inte vidskeplig heller?

— Nej, men det var inte plats till mer än åtta.



KORSORD NR 7



VÄGRÄTA ORD

1. Den första fången på Djävulsön. (7)
5. Kanske bäst att vara i Dalarna, ty där är ju Stedjan så hög. (5)
8. Var dock änkans skärv i all sin blygsamhet. (7)
9. Anses man vara efter studentexamen. (5)
10. Maj (7)
12. Målade Zorn mycket. (5)
13. Hör ej till de dyraste stenarna. (4)
15. Barnen bli mörka, om man gifter sig i nedan. (6)
18. Sådan begäran bör beaktas. (6)
19. Har vid flera tillfällen haft svåra uppkastningar. (4)
21. Bättre mans fru. (5)
22. Svensk mästarinna i att dricka kaffe på fat. (7)
26. Högre väsen. (5)
27. Vattnet verkar det visserligen. (7)
28. En bok av Marika Stiernstedt. (5)
29. Person med anlag för svindel. (7)

LODRÄTA ORD

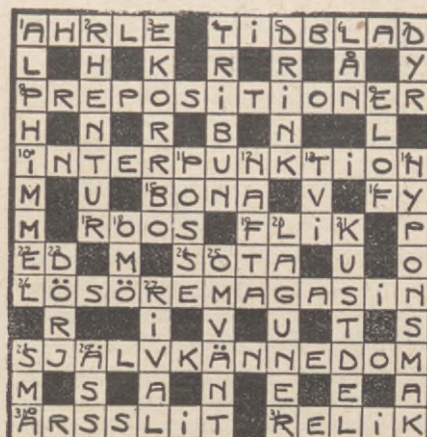
1. Vad sägs om nattståndet öl? (5)
2. Han kan ordna starkt vin när som helst. (5)
3. Mer än få. (5)
4. Ofta en "inre övertygelse". (6)
5. Kommer efter anka. (7)
6. Bräckes vid frukost. (7)
7. Var väl Fortuna mot den som fick högsta vinsten. (7)
11. Fick Hitler för tio år sedan. (4)
14. I Bessarabien finns nog inte många, konstigt nog. (4)
15. Biter i trä och syntes förälskad. (7)
16. Säljer Grünewald minsann inte sina tavlor för. (7)
17. Därigenom undvikes alla äktenskapliga konflikter. (7)
20. Jäktade nutidsmänniskors gissel. (6)
23. Spelas av en riksbekant Lasse. (5)
24. Brukar man göra för att det inte ska bli så glatt ute. (5)
25. Hör till den magrare släkten. (5)

LÖSNINGAR

till korsord nr 7 skola vara oss tillhanda senast den 15 aug. Två pris utdelas på resp. 10 och 5 kr. Lösning i augustinumret.

På förekommen anledning påpekas att varje tävlingskuvert får innehålla endast en lösning liksom att varje tävlingsdeltagare givetvis inte äger rätt att insända mer än ett tävlingskuvert. *Glöm ej att märka kuvertet "Korsord nr 7".*

LÖSNING TILL KORSORD N:R 5.



PRISTAGARE: 1:sta pris, 10 kr. till frkn Gunnel Tengzelius, Dagsbergsvägen 3. Norrköping; 2:dra pris, 5 kr., till fru Tora Stensson, Svanebäcksgatan 9, Göteborg.



— Jaså, ni säger det att ni är den enda överlevande från ett skeppsbrott. Hur blev ni räddad, då?

— Jag kom försent till båten.

Ur Söndagsnisse-Strix.

— Det ligger faktiskt något i den där Örnes sparpropaganda — om vi skulle dra in på sherry till desserten i dag.

— — —
— Nå Andersson, berätta nu vad du vet om mullvaden!

— Den... den är... den är kupongfri...

**BORÅS OCH SÖDRA
ÄLVSBOGSLÄN**

KARL HOLMSJÖÖ
SKRÄDDERIAFFÄR
Brahegatan 6 - Telefon 137 87
1:sta klass
HERR- & DAMSKRÄDDERI

Till såväl helg som söcken
köper Ni det bästa brödet i
BAGERIET KÄRNAN
Skolgatan 43 Tel. 125 65

IVAR MAGNUSSON
Charkuteriaffär o. fabrik:
Varbergsvägen 16, Tel. 114 76
Filiabler: Järnvägsgatan 24, Tel. 142 66
Sturegatan 17, Tel. 104 66
Förstklassiga varor till lägsta dagspriser.

J. A. JOHANSSONS EFTR.
CLAES W. ANDERSSON
Glasmästeri, Glassliperi o. Inramningsaffär
Lilla Brogat. 4 BORÅS Tel. 104 92

BIL-SERVICE

Auktoriserad reservdelsförsäljare för
Plymouth-delar. — Utför reparatio-
ner för alla slags bilar. **Bärgningsbil**
hela dygnet Tel. 146 93

Aktiebolaget

Marks J. Emanuelsson

Dir. J. Emanuelsson BORÅS
Manufaktur, Korta varor en gros

Vid elektriska installationer
ring 122 47

ELEKTROFIRMAN MAGNET

Kontor: LILLA BROGATAN 38
Affär: STORA BROGATAN 36.

HEMTREVNADS

MATSALAR
- REKOMMENDERAS -
ÖSTERLÄNGGATAN 46
BORÅS - Tel. 115 28

BORÅS NYA FISKAFFÄR
(Inneh. KARL ENGLUND)

Lilla Brännerigatan 10 - BORÅS
— FÄRSK FISK DAGLIGEN —

NYNÄS-BAGERIETS BRÖD
REKOMMENDERAS
PRÖVA VÅRA SMAKAKOR
ALLT INOM BRANSCHEN
Västgötogatan 25 — Telef. 139 90

NYA SNICKERIFABRIKEN

— GÅNGHESTER —
Byggnadssnickrier - Trävaror m. m.
Telefon 128 01 BORÅS

BETALD ANNONSPLOTS

EKSJÖ

BYGGMÄSTARE
OSCAR CARLSSON
utför alla slags
— BYGGNADSARBETEN —
Telefon 557 EKSJÖ

BETALD ANNONSPLOTS

ENKÖPING

Aktiebolaget
HAGAVERKEN
förmästa inköpskälla av:
Murtegel, Mellanväggspaltor, Taktegel
och Dräneringsrör.
Tegelverket: Postadr. Box 65, Enköping.
Telefonadress: Enköping 293.

HOTELL GÄSTIS
ENKÖPING
Rekommenderar sin fullt moderna re-
sandeaväning. - - Erkänt gott bord.
Tel.: 752, 753, 224.



— Hur hade du det på födelsedagen?
— Underbart, förstår ni. Min man
överbaskade mig verkligen.
— Med vem då?

I en folkskola i en av Stockholms för-
orter hände det häromdagen att fröken
frågade lilla Bellis varför hon varit från-
varande dan före.

— Jag hade sän huvudvärk.
— Prat, min flicka, sa fröken i hastig-
heten. Huvudvärk är bara atmosfärens
tryck på en tom hjärna. Huvudvärk och
huvudvärk. Om jag skulle vara frånva-
rande var gång jag har huvudvärk skulle
ni över huvud taget knappt få se mig här
i skolan.

ENKÖPING

BRÖDERNA ROSELL
Bleck- & Plåtslageri
Förstklassigt arbete av prima
material till ett ärligt pris.
ENKÖPING TEL. 86

A.-B. K. A. SCHILDS
SÄGBLADSFABRIK
ENKÖPING
Tilverkning av:
Bågfilsblad, maskinsågblad, slitsfråsar
o. metallfräsklingor av högsta kvalitet.

HERM. E. SJÖBERG
- NYA FÄRGHANDELN -
Kungsgatan 17. Tel. 288.
Stor sortering!

LANTMÄNNENS
SLAKTERIAFFÄR
ENKÖPING -:- Telefon: Affären 238
Rekommenderar sina förstklassiga
KÖTT-, FLÄSK- och CHARKUTERI-
VAROR.
Endast slakthusslaktat kött o. fläsk från
S. S. F.

JAG SKALL RINGA 85
för säkerhets skull.
Men jag är övertygad om att det finns i
BORÅSBODEN

AGDA BORÉNS
Kafé, Matsalar & Pensionat
REKOMMENDERAS
GOTT KAFFE — GOTT KÖK
Tel. 746.

HOS FR. KEKONIUS BAGERI
finner Ni det BRÖD som tillfredställer
de högst ställda anspråk på ett gott och
närande bröd.
Kungsgatan 30 och Kyrkogatan 12
Tel. 105 - 542.

NYA FISKAFFÄREN
— CARL SUNDQVIST —
Dagligen färsk Mälare- och Saltsjö-fisk.
Frukt, grönsaker, konserver. - Tel 232

Reparera Edra motorfordon hos oss!
Med erfarna och pålitliga montörer
åtaga vi oss reparationer av alla slags
bilar, traktorer, motoreyklar och båt-
motorer. Smidesarbeten för motorfordon,
svetsningsarbeten, omslipning av cylin-
derlopp, lagring och laddning av batterier
m.m. Gengas, kol o. ved. **Bärgningsvagn.**
AUTOCENTRALEN, ENKÖPING
Tel. 636, 637. Verkmästarens bostad 336.

Enköpings BEGRAVNINGSBYRÅ
Tel. 106 Kyrkogatan 33 Tel. 106
(Nära Busstationen och Stora torget)
Vår uppgift är att taktfullt och försynt
ordna allt, som står i samband med be-
gravningen. — Allt inom branschen till
billigaste priser. — Ombesörjer svep-
ningar även i Uppsala och landsorten —
Vänd Eder därför vid behov med för-
trende till oss. - **BALSAMERING**

BETALD ANNONSPLOTS

ESKILSTUNA

HANSSON & SVENSSON

- Byggnadsfirma -

Svengrensg. 4, Eskilstuna, Tel. 21 15

Alla slags ny- och ombyggnadsarbeten samt reparationer utförs.

INFORDRA KOSTNADSFÖRSLAG.

GÄLLIVARE

Firma A. MOSSBERGS

DIVERSEHANDEL

Gällivare

Telefon 79

REKOMMENDERAS

O. H. LUNDKVISTS

Charkuterifabriks

välsmakande och kvalitativt förnämliga produkter rekommenderas

GÄLLIVARE

Telefon 135

GÄVLE

LANTMÄNNENS TRYCKERI

VESTLUND & CO.

N. Kungsgat. 31 - GÄVLE - Tel. 30 83

Specialitet: Tidningar och Tidskrifter

Ståtlig utsikt

över staden från

KONSUMTERASSEN

konditorisering kl. 11-22

Gott och billigt äter Ni på

KONSUM-KONDIS

- lunchservering kl. 11-15

KONSUM ALFA

KONSUMHUSET.

BETALD ANNONSPLATS

GÖTEBORG

BETALD ANNONSPLATS



- I går såg jag Erik på sta'n. Han hade blivit så förändrad, att jag faktiskt inte kände igen honom.

- Hur kunde du då veta, att det var han.

En av Amerikas bestsellers just nu är menige artilleristen Marion Hargovers lilla bok "Kom hit ett slag, 504 Hargrove", skriver Folket i Bild. Här ett smakprov på innehållet:

En ung vaktpost fick en gång följande fråga av vakthavande sergeanten:

- Om du fick se ett krigsskepp komma därborta på andra sidan av heden, vad skulle du då göra?

Vaktposten tänkte intensivt. Men svaret - slå larm - uteblev. Så kom det plötsligt en glimt i mannens ögon.

- Jag skulle torpedera båten och sänka den, sade han.

Sergeanten gapade.

- Men varifrån skulle du få torpederna?

- Från samma ställe där sergeanten fått krigsskeppet!



- Men Gösta då, vem var den där damen, du hälsade på?

- Bry dig inte om det, sötnos, jag kommer nog att få tillräckligt med besvär att förklara för henne vem du är.

HALMSTAD

Nya Pensionatet

Brogatan 14 A

Telefon 14 34

Rekommenderar sina trevliga resandrum och matsalar, där god och närande kost serveras. Abonenter mottagas. Humana priser.

PARAPLYN

HANDVÄSKOR - HANDSKAR
PARAPLYER - KÄPPAR

Reparationer utförs

Klammerdammsgatan 7. ● Tel. 28 92
(Mitt för Hallandsposten) HALMSTAD

SKÅNSKA HEMBAGERIETS

SMÅBRÖD, KAFFEBRÖD m. m. bakas alltid i bästa ingredienser. TÅRTOR o. KRANSAR på beställning. Bankgatan 1, Tel. 24 07. HALMSTAD

Vid framkallning och kopiering anlita ZENTA, Brogat. 7, Halmstad

Kameror, kinokameror, film, plåtar, album o. fotografiramar i rikhaltig sortering Serie-fotografering, 15 o. 30 bilder kr. 3:50.

LEVIN ANDERSSONS

Bleck- & Plåtslageri

Tel. 29 62 Laholmsvägen 10 Tel. 29 62

(Invid Rönne-Lotz)

Byggnadsplåtslageri - Taktäckningar
Verkstadsarbeten - Vålgjort arbete
Rostfria diskbankar - Billiga priser

C. G. Larssons Lackeringsverkstad

Laholmsvägen 10. Halmstad. Tel. 28 96

Utför all slags sprutmålning av Bilar, Möbler, Kylskåp. Maskiner m. m.

Moderna Träarbetsmaskiner

levereras av

Maskinfabriken W A C O

Tel. 952 HALMSTAD Tel. 21 52

Café Hörnan

Köpmansgatan 39 - Tel. 7 88

REKOMMENDERAS

Tårtor och andra Bakverk

beställes fördelaktigast från

LILLYS WIENERKONDI TORI

Margaretagatan 19

Telefon 1 39

HALMSTAD

Nykterhetsfolkets CAFÉ & LÄSRUM

— NORRE KATTS PARK —
REKOMMENDERAS

Vid besök i Halmstad

ät på
Halmstads Folkrestauranter
Res. Halmkärven
„ Makrillen
„ Västerbro

BILLGREN lagar cyklar,
grammofoner, primuskök, vågar,
kassaapparater och f. ö. allt, som
inte är "olagligt"
BILLGRENS VERKSTAD
Stenvinkelsgatan 9 Tel. 13 51

ELEGANTA SÄSONGNYHETER
i Damkappor, Damdräkttyger, Kostym-
tyger, Överrockstyger, Klädningstyger.
Rikhaltig sortering. Lägsta möjliga priser
WALLBERGS Försäljningsmagasin
Storgatan 29 — Halmstad — Tel. 93

GLAS, PORSLIN och KERAMIK
finner Ni i stort urval och till låga priser
hos **HOLMS**, som nu är stans stora bo-
sättningsaffär. Vi ha allt i köks- och
husgeråd - från det minsta till det största
CHR. HOLMS VID LILLA TORGET.
Tel. 1 78, 2 78.

F:a Fr. Andersson & C:o

Söndrumsvägen 31. Tel. 401.
Alla slags måleriarbeten utföras

CITY DAMSALONG

Brogatan 28 II våningen
SENASTE YRKESNYHETER
Specialavdelning för skönhetsvård. Pe-
dicure. Manicure. Hårfärgning. Hårtoning
Telefon 37 72 Telefon 37 72

Aktiebolaget O. F. JANSSON

Brogat. 47 HALMSTAD Tel. 7 03 o. 30 73
Byggnadsplåtslageri, takmålning samt
alla slags bleck- och plåtarbeten.

KONDI TORI CONTINENTAL

REKOMMENDERAS
Badhusgat. 10. HALMSTAD. Tel. 25 20

F:a ANDERSSON & HANSSON

Kvarnbyggeri & maskinverkstad
HALMSTAD - Tel. 549.
Tillverka och försälja alla sorters Kvarn-
maskiner. Utföra ny- och ombyggnader
av kvarnar.

Fotograffirma

V. WIDELUND
Storgatan 33
Halmstad
REKOMMENDERAS



— Pst! Vaktmästarn!
— Ett ögonblick, herrn.

Själv levde hon.

En gammal domare berättar att en
gång, när han satt ting på landet skulle
han i ett arvsärende förhöra en bond-
hustru, varvid följande dialog utspann
sig:

- Va heter ni?
- Karin Johansson.
- Hur gammal är ni?
- 32 år.
- Är ni gift?
- Nej, änka.
- Hur länge har ni varit änka?
- Fem år.
- Har ni några barn?
- Ja, en son.
- Hur gammal är han?
- Tre år.
- Jamen ni sa ju för en stund sedan
att ni hade varit änka i fem år.
- Javisst gjorde jag det, men de bety-
der väl inte att jag själv är död.



— Det kom en karl till mig, som hade
dubbelt benbrott och efter två månader
hoppade han två meter högt.
— Jaså, var det när han fick räknin-
gen.

HALMSTAD

Origoverken

HALMSTAD
Telefon 235.

BETALD ANNONSPLATS!

HUDDINGE

HUDDINGE EL. INSTALLATIONER (D. STENQVIST)

El. spisar, kok- och värmeapparater, ar-
matur, dammsugare, el. pumpar. Radio
och radioreparationer. Utför kraft- och
belysningsinstallationer. Av Huddinge
Elverk antagen entreprenör.
Tel. Huddinge 544, ankn. bostaden.

HÄLSINGBORG

F:a Trädgårdsaffären Hälsingborg

Stortorget 13 - Tel. 188 10 (växel)
Allt i frukt och grönsaker till
lägsta priser.
Ring och vi sänder hem varorna

En verkligt god kopp kaffe
dricker man på

KAFFEREPE T
Drottningatan 17 - Tel. 10 41
Spec. goda vetekransar. Be-
ställningar på tårtor mottagas.

Zoégas



kaffetillsats

ZOÉGA & SON

KAFFEROSTERI
Drottningg. 30-36

Tel. Namnanrop:
Zoégas kaffe

eller 204 70

SÖDRA FISK- & VILTAFFÄREN

S. B. Johnsson. Rekommenderas.
Södra saluhallen, Tel. 119 39. Norra sa-
luhallen, lördagar HALSINBORG.
Tillhandahåller dagligen färsk fisk samt
rökta fiskvaror. - Rökta varor - Lax, Al,
Sill m. m. från eget rökeri.

Herbert Dahls RÖRLEDNINGSFIRMA

Hantverkaregatan 30
REKOMMENDERAS

AB. Transmarin

Kungsgatan 2

HÄLSINGBORG

HÄLSINGBORG

ANTON ANDERSSONS Eftr. AB
Parti- och Detaljaffär i Kött-, Fläsk &
Charkuterivaror - Drottninggatan 24
Tel. 324.

Leverantör till flera av stadens ledande
hotell och restauranter
Utsökta varor - Moderata priser.

AB ELEKTRISKA KOMPANIET
Södra storgat. 39 - Tel.: 122 77, 124 77
HÄLSINGBORG
INSTALLATIONER
ARMATUR & RADIO

BETALD

ANNONSPLATS

JÖNKÖPING

HULTENHEIMS KONDITORI

Klostergatan 27 JÖNKÖPING
Tel. 953.

REKOMMENDERAS

Fanéeraktiebolaget

Nils Lindström

Jönköping. Tel. 1944, 44 19, 11 24

FANÉR - TRÄVAROR

för MÖBELFABRIKATION

GURLIS KONDITORI

Ö. Storgatan 56 Tel. 29 60, 971.
Gott Kaffe - Gott Bröd - Kaffefrukostar

REKOMMENDERAS

Beställningar av allt i yrket

**GÖR ETT BESÖK PÅ
ÖSTBERGS KONDITORI**

Stadens äldsta och förnämsta,
Ö. Storgatan 9 Tel. 131 - 18 25
V. Storgatan 3 Tel. 604
KAFFEFUKOST och LUNCH serveras



Baron (på jaktstigen):

- Nej se, goddag! Dig har jag be-
stämt träffat förut någon gång.

- Jo, baron, dä har allt sin riktighet,
dä, och här i baken var det.

Detta hände för några år sedan strax
före ett riksdagsmannanval. Till en plats
ute i landet kom en mer än vanligt lång-
randig vältalare. Hans utläggning över
sitt partis förträfflighet ville aldrig taga
slut och åhörarna började synbarligen på
att tröttna. Då han ett slag stoppade prat-
kvarnen, sade han urskuldande:

- Jag beklagar om mitt tal kanske bli-
vit litet långt, men jag har tyvärr glömt
att taga med mig min klocka.

Då hördes en kraftig bas långt borta i
salen:

- Vänd dej om, gubbe, det hänger en
alamanacka bakom dej!



- Idag låter ju hostan mycket bättre
än igår.

- Det tror jag, det, när jag legat och
tränat mig hela natten.

JÖNKÖPING

Elander & Lundbergs

JÄRNHANDEL

Jönköping

Goda BRÖDTILLVERKNINGAR
av alla slag köper Ni hos

STRANDBERGS BAGERI

Kapellgat. 4 JÖNKÖPING Tel. 25 55

KALMAR

BIL

-OLJOR
-TOPPAR
-BÄRGNINGAR
-GARAGERINGAR
-DÄCK och SLANGAR
-REPARATIONER
BENSINSTATION.

A.-B. SIFVERT & FORNANDER
S. Vägen 30, Kalmar. Tel.: 7, 215, 15 15

- TURISTBAREN -

S. Långgatan 25 Telefon 28 89

Serverar hela dagen vällagad mat, även
halva middagar. Gott kaffe med hembak-
kat bröd. Månadsabbonnenter mot billig
taxa.

**SVEN SVENSSONS
CHARKUTERIAFFÄR, Kalmar**

STENSÖVÄGEN 32 Telefon 16 14

SÖDRA LÅNGG. 11.... Telefon 28 14

JOHANNESBORG 26 .. Telefon 18 14

Endast kvalitetsvaror - Försäljn. å Torget

BETALD ANNONSPLATS

KARLSHAMN

W. PLAMPS EFTR.

(Svea Söderberg) KARLSHAMN

Pälsvaror, Hattar & Mössor

för Herrar, Damer och Barn

Telefon 123.

JENNY EDVARSSONS

Kaffe- & Delikatessaffär

(Hörnet av Ronneby- o. Drottninggat.a)

Telefon 359 KARLSHAMN Telefon 359

Rekommenderar sina välsorterade lager

av Konserver, Delikatesser, Sydfrukter,

Choklad och Konfektyrer - Vi emotse

med tacksamhet Edra v. order.

Stickade Yllevaror

välkända över hela landet.

I parti från

AUG. BÖRJESSON - Karlshamn

POLISSKOLAN

KARLSHAMN

(Grundad 1925)

54:e kursen börjar 3 aug. - Platsför-

medling - Undervisningsplan - Por-

to bifogas. - Telefon 970.

KARLSHAMN

NYA VATTENFABRIKEN

— Karlshamn —

Ågatan 27. — Tel. 321 och 349.

REKOMMENDERAR sina tillverknin-
gar av vichyvatten och lemonader. Ne-
derlag av Ramlösavatten och skattefritt.

FRANS Konditori

Telefon 36.

REKOMMENDERAR
sina bakverk, desserter och konfektyrer

BETALD ANNONSPATS

KARLSKRONA

SALONG MARINA

Förstklassig salong för vetenskaplig
skönhetsvård. Manucicure, Fotvård.
Fullständig Damfrisering. Henkel-
permanent med kallluft. Hårvård en-
ligt moderna och hygieniska metoder
Borgmästareg. 11, Tel. 31 30, Greta Ryds

FÄRSK FISK & SILL

i Parti till lägsta dagspriser

ALBERT SVENSSON Fiskexport

Karlskrona Tel. 15 74, 25 56

Bröderna Magnusson Målerifirma

VERKSTAD - Östra Wittusgatan 30

Tel. 11 25 KARLSKRONA Tel. 14 25

Utför alla slags måleriarbeten väl och
på bestämd tid till billigaste priser

CARL F. BOBERG - Karlskrona

SKEPPS- & MATERIAL HANDEL

Tel. 135 & 77

ÅNGBÅTS- & SPEDITIONSKONTOR

Tel. 141

FOTVÅRDSKLINIKEN

Ronnebygatan 6 Telefon 26 05

Behandling av alla fotåkommor

Liktornar borttagas smärtfritt

EBBA STENBERG ex. Fotspecialist.

Mjolk- & Mejeri- produkter

av högsta kvalité tillhandahållas i

KARLSKRONATRAKTENS

MEJERIFÖRENINGENS BUTIKER

CENTRALAFFÄREN Aktiebolag

KARLSKRONA • RONNEBYGAT. 49

1:a KLASS AFFÄR FÖR
MANUFAKTUR och SYBEHÖR



— Kan jag nu också lita på att du
älskar mig, älskade Herman?

— Tror du att jag skulle sitta en hel
timmer med dig i knät i min bästa kostym
på en nymalad bänk, om jag inte älska-
de dig.

Cowfoot-Jim hade sina tvivel om jury-
institutionens tillförlitlighet.

Han stod tilltalad för ett mindre rån-
mord, och först mot slutet av rättegången
kom en omständighet i dagen som vände
upp och ner på saken en smula. Domaren
sade:

— Varför har ni stått här och förtigt
att ni vid tiden för brottets begående satt
inburad i Sing-Sing?

— Tja, herr domare, svarade Cowfoot-
Jim, jag var rädd att upplysningen skul-
le ge jurymedlemmarna en förutfattad
mening om mig.



— Ett gott samvete är det bästa man
kan ha.

— Ja, men en god advokat är nästan
lika bra.

KARLSKRONA

A. J. JACOBSSONS EFTR.

Innehavare E. CARLSSON

KARLSKRONA

Våra alltjämt omtyckta brödtyper
REKOMMENDERAS

Göta Konditori

A. H. HOLMER

Landbrogatan 11 - Karlskrona - Tel. 846

Konditoriet där man trivs.

Beställningar å tårter, efterrätter m. m.
utföras till största belåtenhet.

Grosshandlare K. P. SVENSSON

Styrmansg. 27 Karlskrona Tel. 10 15, 10 41

TILLHANDAHÄLLER ALL FISK

VAD SOM GÄLLER ÖSTERSJÖFISK

Byggmäst. RAGNAR STRIGÅRD

KARLSKRONA

Hantverkareg. 19 Tel. 36 40, 36 41, 36 42

Utför allt inom husbyggnadsbranschen.
Ombyggnader och Reparationer

HARALDS KONDITORI

HARALD PERSSON

Landsväg. 3 • Karlskrona • Tel. 31 96

Förstklassigt konditori och kafé. Alla
slags beställningar inom branschen ut-
förs i allra bästa kvalitéer.

Alla slag av PLÅTARBETEN,

taktäckning, takmålning samt allt vad
till yrket hör, till humana priser

SVEN ALMSTRÖM Bleck- & Plåtslageri
V. Köpmannag. 18, Karlskrona, Tel. 22 92

Möbelbolaget

Se Möbelhuset i 5 vån. Hoglands Park!

KARLSKRONA - tel. linjevälj. 244, 323

Ständig utställning - Rikhaltigt
urval Möbler, Mattor, Gardiner,
Sängkläder, Omstopningar, Re-
noveringar. - Låga priser. Be-
kväma BETALNINGSVILLKOR.

Se nu ut den nya HATTEN

hos oss. Vi ha nu fått in det nyaste nytt
när det gäller modebranschen. Årade
damer ombedes göra ett besök och ta
del av våra många nyheter Eva Salongen
Ronnebygatan 21 — Telefon 21 87.

Z - BAGERIET

Ronnebyg. 1-3 .. Tel. 879

Kontoret 23 21

Bageriet Varvsg. 12 " 25 52

REKOMMENDERAS

GYNNA ANNONSÖRERNA

KARLSKRONA

K. LUNDQVIST CHARKUTERIAFFÄR

Konstapelsgatan 19 Telefon 20 35

Rekommenderas

Restaurang ROSENFELDT

Alamedan 10. Tel. 35 60. Karlskrona
Öppet till kl. 23

Goda Luncher, Middagar och Supéer.
Fester arr. för större o. mindre sällskap.

NYA BLOMSTERHANDELN

(Anna Andersson)

Drottninggat. 39, Karlskrona, Tel. 461.
(Snutt emot Frimurarehotellet)

Dagligen friska blommor. Alla slags de-
korationer utföres och för övrigt allt vad
som tillhör branschen. Allt t. bill. priser.

Bese säsongens nyheter i

TEKLA HOLMQVISTS MODEAFFÄR

Stortorget 15 - Karlskrona - Tel. 10 11

Nya Konditoriet

N:a Kungsgat. 25. KARLSKRONA
REKOMMENDERAS

Önskas ett verkligt gott bröd
köp då av tillverkningar från

IVAR HAKANSSONS BAGERI

Bageriet, Lyckeby. Tel. 15 33 och 53
ankn. kontoret

Filial Borgmästareg. 24 Telefon 14 61
KARLSKRONA

Konditori Continental

Hantverksgat. 3 - Tel. 217
REKOMMENDERAS

KARLSKRONA

Tvål- & Parfymerihandel

Borgmästaregatan 16

REKOMMENDERAS

Bjelkes Blomsterhandel

SANDBROGATAN 3
REKOMMENDERAS

MODESALONGEN LISA

Ronnebygat. 46 KARLSKRONA Tel. 613

REKOMMENDERAS

Individuell smak! ~ Billiga priser!

En vacker möblering
erhåller Ni hos

HULTÉNS

8 Sandbrogatan 8

(hörnbutiken)

Karlskrona Tel. 12 44



— Var har vi vännen Lundholm idag?
— På sjukhuset, igår klev han utför
en stege, som redan varit borttagen en
vecka.



— O, pappa, pappa! Jag har haft ett
fruktansvärt uppträde med din fru.



Den vänliga, gamla herrn: — Nå, var
har du din bror Lars idag?

Lars bror: — Han är på sjukhuset. Vi
slog vad om vem som kunde luta sig
längst ut genom fönstret och han vann.

KARLSKRONA

MARGARETA MATSALAR REKOMMENDERAS

Gottbord. Humana priser. Abonnenter
och tillfälliga gäster mottagas

N. Kungsgatan 30 Telefon 10 42

KNUT FEHR

Karlskrona

Absolut största matlager i alla
kvalitéer och prislägen.

Vid behov av JÄRNVAROR

Rekommenderas

AB NYA JÄRNHANDELN

John Ekmans Eftr.

Tel. 888, 11 82. - Karlskrona

BETALD ANNONSPLATS

KARLSTAD

Busscentralen

Trafik A.-B. Haglund & Larsson

Tel. namnanrop.

LILIUS FOTO

Drottninggatan 5 — Telefon 10 32
KARLSTAD

Populära nya kortstorlekar: 42, 24, 16
och 12 foton. RAMAR, ALBUM m. m.

KATRINEHOLM

HULDA JOHANSSONS HEMBAGERI

DJULÖGATAN 67 — Tel. 880

REKOMMENDERAS

DAGLIGEN FÄRSKT BRÖD

SALONG IRMARY

(IRMA LIDÉN - MARY RUNDSTRÖM)

Köpmangat. 6 KATRINEHOLM. Tel. 928

REKOMMENDERAS

KIRUNA

THÖRNS LASTBILSAKERI

Tel. 990.

Alla slag av transporter utföres.

Sandstengsgatan 19, Kiruna.

CAFÉ ROYAL

REKOMMENDERAS

Gott kaffe med bröd från eget ba-
geri. Choklad och te samt smör-
gåsar. Beställningar mottagas
tacksamt.

Tel. 575

KIRUNA

Njut av biografkvällarna! Se goda program med bra ljudeffekter i moderna, trivsamma salonger. Gå på

RÖDA KVARN och Folkets Hus-Biografen

Våra biografteatrar garanterar säsongens förstklassigaste filmprodukter.

KRISTIANSTAD

A.-B. BJÖRKLUND & C:os NEJLIKEODLINGAR I HAMMAR KRISTIANSTAD

Landets största specialodling i sitt slag. Nejlikor i alla variationer erhållas hos varje blomsterhandlare i riket.

KRISTINEHAMN

Njut av Romeklints härliga natur! Serverin av lunch, kaffefrukostar och smörgåsbrickor. — Läskedrycker m. m. Specialité: STANDARDSOUPÉER.

S. R. EMELIA NILSSON

Runeklint - Kristinehamn - Tel. 1413

LINKÖPING

BETALD ANNONSPLATS

LJUSDAL M. OMNEJD

Johansson & C:o Mek. Verkstad Ljusdal, Rikst. 1237.

Utför reparationer å Automobiler, Motocyklar och Velocipeder Mekaniska arbeten

Lager av Bensin, Oljor, Automobilringar och tillbehör

LULEÅ

BYGGNADSBOLAGET BRÖD. HEDSTRÖM & C:o Tel. 2819, SVARTÖSTADEN, LULEÅ
Utför: Byggnadsentreprenader av alla slag Uppsätter villor i funkis- och annan stil efter egna ritningar — Infordra offert

CECILS KONDITORI Smörgåsar — Tårter

Beställningar för begravingar m. m. mottagas. KLUBBRUM.

Telefoner: Luleå 1433 — 1434

GYNNA ANNONSÖRERNA



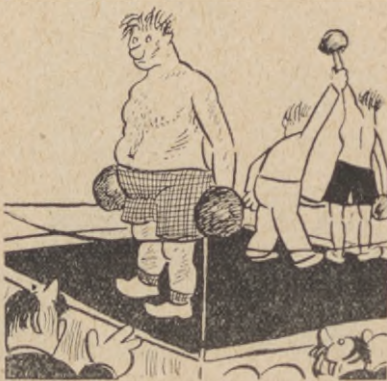
— Jag tyckte du sa, att du bara hade en dotter.

— Det har jag också. De båda andra är min fru och svärmor.



Gamla herrn: — Ack ja, på min tid kunde flickorna ännu rodna.

— Vad sa farbror då till dem?



Sekonden: — Vad 17 gick du i golvet för?! Han gav dig ju aldrig något slag.

Boxaren: — Nej, men jag läste hans tankar.

MALMÖ

A.-B. KRITBRUKSBOLAGET I MALMÖ

KVARNBY
Tel. 206 52, 239 69.

Teaterkaféet - Pildammarna

REKOMMENDERAS
OLGA HELLQVIST

MARMOR, KALKSTEN

och GRANIT

INGENJÖRSFIRMAN H. SVENSSON
— Villa Daisy, Mariedalsvägen —
MALMÖ Telefon 153 80

Olof Hanssons BILVERKSTAD

Slussplan - MALMÖ - Tel. 271 26
Bostad: Kvarnby 212
ALLT I BRANSCHEN
Specialverkstad för Dodge, Chrysler, Plymouth, Renault

MJÖLBY

Intag Edra måltider på BELLEVUE Matsalar & Café

Föreningsgatan 1 Tel. 695
där serveras alltid god mat till humana priser - Abonnenter mottagas

WESTERGRENS KONDITORI

Telefon 585

REKOMMENDERAS
— Fullständig Konditorirörelse —

Vid beställning av GRAVVÅRDAR

vänd Eder med förtroende till MJÖLBY STENHUGGERI

Telefon 649.

BETALD ANNONSPLATS

MOTALA

FIRMA ARNE WIREN, MANUFAKTURAFFÄR

Järnvägsgat. 20, Motala V. Tel. 17 15

Manufaktur och Beklädnadsvaror.
Goda kvaliteter till låga priser.

MOTALA LASTBILCENTRAL

Vätterviken — MOTALA — Tel. 11 00
Utför Transporter av alla slag såväl längre som kortare.

Flyttningar utföras omsorgsfullt.
Möbelmagasinering.

UNIFORMSMÖSSOR

av alla slag tillverkar

A-B CARL ANDERSSON
Motala

MOTALA

Till alla som önska
GOTT KAFFE och GODA BAKELSER
rekommenderas
CENTRALCAFÉET
Stora Torget Tel. 675

ÖSTRA BAGERIET

Nya Skolgatan 12 — Motala — Tel. 114

REKOMMENDERAR
sina förstklassiga tillverkningar.

EVERT JANSSONS REPARATIONSVERKSTAD

Telefon 421 — Ångdalen
utför Smiden och Mek. reparationer,
Vagns-, Lantbruks-, Byggnads- och Or-
namentsmide. Hovslageri...

MOTALA GLASMÄSTERI A.-B.

ARTHUR PETERSON
Poppelgatan 5 Motala
Telefon 529

REKOMMENDERAS

Vid val av

MADRASSER

gör Eder viss om dess kvalitet
En god madrass levereras från
MOTALA VADDFABRIK
Tel. 905 — MOTALA — Tel. 905

KANALKAFÉET MOTALA

REKOMMENDERAS!

MOTALA BILELEKTRISKA VERKSTAD

Drottningg. 26 (Otto Hagberg) Tel. 955
Reparationer av allt
BILELEKTRISKT
Bilelektriska reservdelar - Bilbatterier

MAGDA ÖSTERBERGS DAMFRISERSALONG

Drottninggatan 12 - Telefon 1743
REKOMMENDERAS
Vi utföra allt inom yrket
Brudklädslar - Sakkunnig skönhetsvård

Byggm. SIXTEN REHNSTRÖM

HYDDMARKEN — Tel. 803
utför

NYBYGGNADER o. REPARA-
TIONER till moderata priser.

MJÖLKBAREN

Stora Torget - Motala - Tel. 907
Goda, billiga rätter. Smörgåsar,
mjölk m. m. — K A F F E

Anna Johanssons Eifr.

BAGERI & KONDITORI

Drottninggatan 21 - MOTALA
Telefon 441

Vår konditoriservering rekommenderas



— Ha! Tala inte med mig om Sultanen.
Han är död för mig.

— Men, söta du, jag trodde att ni bli-
vit goda vänner igen.

— Ja, det hade vi, men nu är han död
igen.

Jämförelse.

— Ni har fått plats här som maskin-
skrivnerska, och så kan ni inte ens byta
ut ett färgband, fröken Andersson!

— Tror direktören, att Beethoven kun-
de stämma ett piano då?

*

Erfarenhet.

— Jag förstår inte varför inte lagen
tillåter en man att ha mer än en hustru.

— Min son, när du har blivit gift kom-
mer du att förstå att lagen skyddar den
som inte kan ta vara på sig själv.



— En ox har fyra ben och en höna
har två, men vet du vad det är, som går
på ett ben?

— Nää.

— Det är en strumpa.

MOTALA

REGINA-BIOGRAFEN MOTALA

Platsens äldsta och ledande
Föreställningar dagligen.

Ågren & Co. A.-B.

Platensgat. 23 — MOTALA — Tel. 759

Möbler - Mattor - Gardiner

GOTT KAFFE OCH MATBRÖD

RUNE JOHANSSONS BAGERI
Sveavägen 21 — Telefon 838

VID KÖP AV MÖBLER

vänd Eder med förtroende till

Bröd. Hultmans Möbelfaffär

Telefon BORENSBERG 55

BETALD ANNONSPLATS

NORRKÖPING

HUGOS KONDITORI

G. Rådstugug. 28
Tel. 251 50.

REKOMMENDERAS

MORANNAS

HEMBAGERI & KAFFESTUGA
Hospitalgatan 23 - Norrköping
Telefon 222 26.
Beställningar mottagas tacksamt!

RÖDA FYREN

Drottninggatan 45. — Tel. 238 16
— NORRKÖPING —

Välsorterat lager av Bosättnings-,
Sybehörs- o. Leksaksartiklar m. m.

Firma W. MALMKVIST

Lindöv. 55, Norrköping. Tel. 219 54, 263 54
Av statens industrikommission utsedd
som A-grossist i lump-, metall- och
järnbranschen. Köper till högsta dagspri-
ser: Järn- och Metalls-krot, Spislar, Mo-
torer, Maskiner, Ångpannor, Tågvirke,
Tagel, Lump, Stickylle, Tomfat m. m. Säl-
jer: Spislar, Kaminer, Tvättgrytor, Sta-
ketstolpar, Stängselnät, Stängseltråd,
Järngrindar, Järndörrar, Takplåt, Kät-
ting, Räls, Balk, Järnrör till vatten-,
avlopps- och värmeledningar samt växt-
husanläggningar, Remskivor, Axlar, La-
ger, Skruvstycken m. m.

K. E. NYSTRÖMS FINBAGERI

N. Kungsgat. 18. Tel. 225 80
NORRKÖPING

Rekommenderar sina förstklassiga
brödtillverkningar.

NORRKÖPING

Vid beställning av kostym eller överrock, bed Eder skräddare visa Eder

NYBORGS

välsorterade kollektion av prover på högklassiga kostym- och överrockstyger.

Tillverkare:

A. B. NYBORGS YLLEFABRIK
Norrköping.

ALLA SLAGS

Bergsprängningar, Granitarbeten, Skyddsrum m. m. utföras av

ALBIN HÖGSTRÖM

Trozelligatan 30, Norrköping Tel. 281 29
All bergsprängning utföres med elektrisk luftkompressor.

Gravvårdar

vackra och stilfulla köpas fördelaktigast från Norrköpings Granitstenhuggeri
G. Lindén & Co., Kneippbaden.

Representant: Bertil Lundkvist,
Telefon 264 95. Renovering utföres.
Odengat. 18, Kneippbaden. Tel. 264 95

DANSKA WIENERKONDIOTORIET

N. Kungsgatan 29 — Tel. 267 13
NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

KAJSAS HEMBAGERI

NORRKÖPING

V. Nygatan 15 Telefon 230 28

REKOMMENDERAS

FIRMA MARTIN JANSSON

Godsgatan 11. Telefon 244 98
— NORRKÖPING —

Säljer: Byggnadsmaterial.

Utför: Asfalt- o. Isolationsarbeten, Massagolv m. m.

BETALD ANNONSPLATS

NORRTÄLJE

KONDIOTORI & KAFÉ NORRGÅRDEN

Norrtälje Tel. 649

Rekommenderas

NYBRO

TANDLÄKARE

TORA TORÉE

Järnh. O. Nyvalls hus, Långg. 16, Nybro.
Mottagning kl. 11—12 och (utom lördagar) kl. 6—7. Telefon 183.



FRÅN STENÅLDERN.

— En utmärkt sekreterare, bästa bror.
Hon skriver fem ord i timmen.

Hur visste han det?

Överste M. hade alltid två indelta grenadjärer som post utanför sitt tält. Dagen före utryckningsdagen då gubbarna trodde att översten var ute, säger den ene:

I möra ä de allt ja, som ä överste.
— Hur så?

—Jo, för när ja kommer hem så sätter ja mej på e stol å sir på hur käringa arbetar.

— Hur vet du att jag har det så bra, säger översten, stickande ut huvudet ur tältöppningen.

(Östgötarendajären.)



— Min fru är så arg på mig. Hon retade upp sig på någonting, som jag sade och sedan dess har hon inte sagt ett ord på en hel vecka.

— För allt i världen. Tala om för mig, vad det var du sade.

NYKÖPING

KONDIOTORI BERN

V. Storgat. 29. NYKÖPING Tel. 221
REKOMMENDERAS
BESTÄLLNINGAR - SERVERING
Filial: Borgaregat. 12. Tel. 20 21

PITEÅ MED OMNEJD

BILFIRMA HOLGER ERICSON

Tel. 15 50 PITEÅ.

Garage - Reservdelar - Tillbehör
Personbilar - Lastbilar - Omnibussar
Försäljer Imbert Vedgasaggregat.

SKELLEFTEÅ

BIL-RESERVDELAR

samt allt för BILEN i
BIRGER JOHANSSONS
Reservdelsaffär — Skellefteå
Tel.: 105 16 o. 110 16, bost. 110 16

ERNST WAHLBERGS SKO AFFÄR

SKODON

till bästa priser

FORSLUND & SÖNER

Köpmangatan 4 - Tel. 106 58

Utför alla slags transporter
Rekommenderas

SKELLEFTEÅ
KEMISKA TVÄTTINRÄTTNING
Stationsgatan 14 Telefon 105 52
Vid all slags tvättning

En angenäm kväll

får Ni vid besök på
CITY, PALLADIUM eller RÖDA KVARN
SKELLEFTEÅ

FIRMA W. SANDSTRÖM A. B.

Stationsgat. 22 Tel. 101 01, 105 19

— FRUKTIMPORT —

SKENE

FÖR DET MODERNA HEMMET
Gör ett besök på vår utställning! Där kommer Ni alldeles säkert att få en hel mängd goda uppslag för Ert hems möblering.
SKENE MÖBELAFFÄR
Telefon 401 27

SOLLEFTEA**GREENS KONDITORI**

Tel. 111 - Sollefteå - Rekommenderas

Wienerbröd, småbröd och tårter. Choklad och konfektyrer. Beställningar mottagas tacksamt och utföras omsorgsfullt.

Vid plåtslageriarbeten

vänd Eder med förtroende till fackmannen.

A. WESTMANS PLÅTSLAGERI

Telefon 139

Gediget arbete.

Snabb leverans

SUNDSVALL**POOLSTEN och POOLBLOCK**

— det populära byggnadsmaterialet

Föribilliga byggnationerna i uppsättning och underhåll, hållbarhet och isolering. Godkänd av alla byggnadsnämnder.

Införda kostnadsberäkning

A.-B. MJÖSUNDS POOLSTENSFABRIK

Postadress: NJURUNDA Tel. 63 o. 97

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsakers Travbana, Sundsvall, travtävlingar c:a 30 söndagar under Mars—Oktober 1943. Totalisator, Restauranter, Högtalarmusik. Telefoner Kontoret 42 70 — Banmästaren 53 30.

Järnkonstruktioner och smiden

för hus och fabriksbyggnader

Andersson & Nilssons Smidesverkstad

Telefoner 47 57, 47 67 — SUNDSVALL

TRELLEBORG

Anna Nilsson & C:o

KAFÉ & KONDITORI

Östergatan 43

Trelleborg

Tel. 493

Rekommenderas

UMEA**LAPPGUBBENS LINIMENT**

En god hjälp mot värk. Lagligen skyddat. 2:75 per flaska, 2 flaskor portofritt.

TEKNISKA FABRIKEN JAHO

UMEA

Tel. 23 54

UMEA

Vid besök i Umeå,

bo på

STORA HOTELET

TREVLIKA RUM — GOD MAT

(Inneh. G. Hammarberg)

UPPSALA**BLOMMOR**

dagligen friska och hållbara, från egen odling — Kransar, Buketter samt allt vad till en förstklassig blomsterbindning hör. Högaktningfullt

SVENSSONS BLOMSTERHANDEL

Skolgatan 33, UPPSALA. Tel. 952, 25 19

Köp**SONJA - choklad!****SVEA LINDSTRÖMS****HEMBAGERI**

— JÄRNBROGATAN 36 —

Telefon 38 58

Rekommenderas

BYGGNADSFIRMAN**O. ROSÉN**

Eriksgatan 20 UPPSALA Tel. 20 83

RITNINGAR OCH VÄRDERINGAR

UTFÖRAS.

CHR. RABÉNS EFTR.

(A. WIDMAN)

Kungsängsgat. 7 - UPPSALA - Tel. 379

Affären etabl. 1849. Största sortering av

Sjukvårds- och Optiska artiklar.

Slipningar och reparationer utföras.

C. H. SWAHN

Kungsgat. 43. Tel. 44 54

Entreprenör för värme-, gas-, vatten- och avloppsledningar.

— REPARATIONER UTFÖRAS —

NILS LARMS SPECERIAFFÄR

VALSÄTRA — UPPSALA

Telefon 42 48.

REKOMMENDERAS

BETALD ANNONSPLATS**UPSALA****NYLUND & SON****PIANOFABRIK**

Tel. 39 19 Vretgränd 22 Tel. 39 19

Pianon - Flyglar - Kammarpianon

VÄXJÖ**Växjöortens Kooperativa Charkuteriförening u.p.a.**

REKOMMENDERAS!

FOLKETS HUS**BAGERIETS**

tillverkningar äro de bästa

Tel. 14 55. Bäckgatan 13 Växjö

BETALD ANNONSPLATS**ÖREBRO****Gasgeneratorer**

för olika ändamål

A.-B. Gasgenerator

ÖREBRO

TEL. 192 35

Örebro Lump- & Skrotaffär

Magasin och Kontor, Triangeln, Örebro

Tel. 130 43

Köper och säljer i parti och minut:

Järn- och Metallsrot samt Lump

av alla slag.

**Byggmästare Carl Lindén**

Olaigatan 43 ÖREBRO Telefon 145 21

NYBYGGNADER och REPARATIONER

Kostnadsförslag på begäran

ÖREBRO

Innan Ni bestämmer Eder för någon möbel gör oss ett besök — det lönar sig! Vi föra kvalitetsmöbler till sensationellt låga priser. Bestäm gärna själv den tid, som passar Eder bäst!

H J Ä R S T A M Ö B L E R

OTTO ULFWARD
Ekersgat. 76—78. Tel. 213 95.

TT-märket är garanti för hög kvalité till lågt pris

T. T. Manglar, Tvättmaskiner, Vridmaskiner, Vattenvärmare "Kokalätt", Lågtryckspannor, Snabbkokningsplattor, Träd- o. Kalksprutor, Gräs-klippare, "Frisko" Mjölkkylare, Eldkök S-märkta, El-radiatorer, Eldsläckare, Motorsprutor, Brandmaterial.

A B TRYGG-PRODUKT
Örebro - Tel. 192 30 (växel)

BETALD ANNONSPLATS

ÖRNSKÖLDSVIK**RING 20 54**

vid behov av transporter
SVEN NILSSONS AKERI
Nygatan 9. Alla transporter utföras snabbt och säkert

ÖRNSKÖLDSVIK**FÖR ER**

som värdesätter gott kaffe och färskt gott bröd! Utbärning.

NYA KONDITORIET
Storgat. 24, ÖRNSKÖLDSVIK, tel. 21 14

Ring 1096

så avhämta vi lump, skrot, stickylle, metaller, tomglas m. m.

JOHANSSONS SKROTAFFÄR

Bostad ankn. Vid Träsliperiet

J. OLSSONS SKOFABRIK

J Ä R V E D Tel. 400 22
Försäljer i parti: Skodon, Handskar och Sockor av egna tillverkningar.

ÖSTERSUND

En ljusning blir det i Eder affär om Ni anlitar
Elektriska Installations A.-B. Östersund
Vidare upplysningar telefon 23 00

Byggmästare JOHAN ERIKSSON ÖSTERSUND

Bergsgatan 45 Telefon 25 63
Utför nybyggnader och reparationer
INFORDRA OFFERT

IVARSSONS Auto- El. Verkstad
Prästgatan 44 Telefon 12 34

Specialaffär för allt elektriskt och för motorfordon
LADDNINGSSSTATION

Finns det

något ombud för "STATUS" på Eder ort?

Om inte — insänd omedelbart nedanstående kupong och begär kommissionärsvillkor. Vår adress är:

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Kocksgatan 15 Stockholm Tel. 41 39 99

Undertecknad anmäler sig som kommissionär och begär kommissionärsvillkor.

Namn:

Adress:

Postanstalt:

(Obs.! Endast ordentliga och vederhäftiga försäljare göra sig besvär.)

Fänge & Pålssons

REDERIER

★

HÄLSINGBORG